

T.C. Resmî Gazete

Başbakanlık Mevzuatı Geliştirme ve Yayın Genel Müdürlüğünce Yayımlanır		
Kuruluşu : 7 Ekim 1920	23 Haziran 1999 ÇARŞAMBA	Sayı : 23734

YASAMA BÖLÜMÜ

Kanun

Bankalar Kanunu

Kanun No . 4389

Kabul Tarihi : 18.6.1999

Amaç ve kapsam

MADDE 1. – 1. Bu Kanunun amacı, tasarruf sahiplerinin hak ve menfaatlerini korumak, mali piyasalarda güven ve istikrarı ve ekonomik kalkınmanın gereklerini de dikkate alarak kredi sisteminin etkin bir şekilde çalışmasını sağlamak üzere bankaların kuruluş, yönetim, çalışma, devir, birleşme, tasfiye ve denetlenmelerine ilişkin esasları düzenlemektir.

2. Türkiye’de kurulmuş ve kurulacak bankalar ile yurtdışında kurulmuş ve kurulacak bankaların Türkiye’deki şubeleri bu Kanun hükümlerine tâbidir. Özel kanunlarla kurulmuş olan bankalar hakkında da kanunlarında yer alan hükümler dışında bu Kanun hükümleri tatbik olunur. Bu Kanunda açıklık olmayan hallerde genel hükümler uygulanır.

Tanımlar

MADDE 2. – Bu Kanunun uygulanmasında;

İlgili Bakan; Başbakan veya görevlendireceği Devlet Bakanı,

Kurum; Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunu,

Kurul; Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunu,

Başkan; Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu Başkanını,

Merkez Bankası ; Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Anonim Şirketini,

Fon; Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunu,

Banka; Bu Kanuna göre banka adı altında Türkiye’de kurulan kuruluşlar ile yurtdışında kurulu bankaların Türkiye’deki şubelerini,

Şube; Bankaların elektronik işlem cihazlarından ibaret birimleri hariç, şube, ajans ve mevduat kabulü veya diğer bankacılık işlemleriyle uğraşan sabit ya da seyyar büroları gibi her türlü yerel teşkilatlarını,

Yasama Bölümü Sayfa : 1

Resmî Gazete Kodu : 230699

İçindekiler 96. Sayfadadır.

22/6/1999 Tarihli ve 23733 Mükerrer Sayılı Resmî Gazete’de; Devlet Güvenlik Mahkemele-
rinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile Askerî Hâkimler Kanununda Değişik-
lik Yapılmasına İlişkin Kanun yayımlanmıştır.

Ödenmiş sermaye; Bankaların üç aylık hesap özetlerindeki fiilen ve her türlü muvazaadan ari olarak ödenmiş veya Türkiye'ye ayrılmış ve ödenmiş sermayelerinden, bilançoda görülen zararın yedek akçelerle karşılanamayan kısmı düşüldükten sonra kalan tutarı,

Yedek akçeler; Bankaların 29/6/1956 tarihli ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve ilgili kanunlar ile anasözleşmelerine göre ayırdıkları ve üç aylık hesap özetlerinde görülen yedek akçelerinden varsa bilanço zararının düşülmesinden sonra elde edilen tutarı,

Özkaynak; Bankaların ödenmiş veya Türkiye'ye ayrılmış sermayeleri ve yedek akçeleri ile Kurulca belirlenecek diğer sermaye benzeri kaynaklar toplamını,

İfade eder.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu

MADDE 3. – 1. Bu Kanun ve ilgili diğer mevzuatın, Kanunda gösterilen yetkiler çerçevesinde düzenlemeler de yapmak suretiyle uygulanmasını sağlamak, uygulamayı denetlemek ve sonuçlandırmak, tasarrufların güvence altına alınmasını temin etmek ve Kanunla verilen diğer görevleri yapmak ve yetkileri kullanmak üzere kamu tüzel kişiliğini haiz, idarî ve malî özerkliğe sahip "Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu" kurulmuştur. Kurum, tasarruf sahiplerinin haklarını ve bankaların düzenli ve emin bir şekilde çalışmasını tehlikeye sokabilecek ve ekonomide önemli zararlar doğurabilecek her türlü işlem ve uygulamaları önlemek, kredi sisteminin etkin bir şekilde çalışmasını sağlamak üzere gerekli karar ve tedbirleri almak ve uygulamakla yükümlü ve yetkilidir. Kurumun merkezi Ankara'dadır. Kurum gerekli gördüğü yerlerde teşkilat kurabilir.

2. İlgili Bakan, Fon dahil olmak üzere Kurumun yıllık hesapları ile harcamalarına ilişkin işlemlerini Sayıştay denetçisi, Başbakanlık müfettişi ve Maliye müfettişinden oluşan bir komisyona denetletir; denetleme sonuçlarıyla ilgili gerekli tedbirleri alır. Denetim sonuçları ile bunlara ilişkin işlemleri ve alınan tedbirleri gösterir bir rapor, Kurumun yıllık faaliyet raporu ile birlikte ilgili Bakan tarafından Bakanlar Kuruluna sunulur.

3. Kurumun karar organı, biri başkan, biri ikinci başkan olmak üzere yedi üyeden oluşan Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kuruludur. Kurul Başkanı, Kurumun da başkanıdır. Üyelerin hukuk, iktisat, maliye, bankacılık, işletmecilik, kamu yönetimi ve dengi dallarda veya bu dallarla ilgili mühendislik alanlarında en az lisans düzeyinde öğrenim yapmış olmaları gerekir. Üyeler Hazine Müsteşarlığınca önerilecek dört aday arasından iki, Maliye Bakanlığı, Merkez Bankası, Türkiye Bankalar Birliği, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı ve Sermaye Piyasası Kurulu tarafından önerilecek ikişer aday arasından birer kişi olmak üzere Bakanlar Kurulunca atanır. Bakanlar Kurulu, atanan adaylardan birini başkan olarak görevlendirir. Başkanın teklifi ve Kurulun onayı ile üyelerden biri ikinci başkan olarak seçilir. Kurul üyeliğine önerilecek kişilerden;

a) Hazine Müsteşarlığı, Merkez Bankası ve Türkiye Bankalar Birliği tarafından önerilecek adayların tamamı ile Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı ve Sermaye Piyasası Kurulu tarafından önerilecek adayların yarısının bankacılık veya finans alanında fiilen oniki yıl çalışmış ve üst düzey yöneticilik yapmış olanlardan,

b) Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı ve Sermaye Piyasası Kurulu tarafından önerilecek diğer adayların ise fiilen oniki yıl çalışmış, bankacılık ve ticaret hukuku alanında temayüz etmiş bankacı, hukukçu ve akademisyenler arasından,

c) Maliye Bakanlığınca önerilecek adayların, maliye alanında en az oniki yıl üst düzey yönetici veya denetim elemanı olarak görev yapmış olanlardan,

Teklif edilmesi gerekir.

4. a) Kurul Başkan ve üyelerinin görev süresi altı yıldır. Süreleri biten üyeler yeniden seçilebilirler. Başkanlık ve üyelikler, görev süreleri dolmadan herhangi bir sebeple boşaldığı takdirde, boşalan yerlere yukarıda belirtilen esaslar dahilinde iki ay içinde seçim ve atama yapılır. Bu şekilde atananlar, yerine atandıkları kişinin süresini tamamlar. Üyelerin hastalık, kaza ve sair nedenlerle geçici iş göremezliğe uğraması ve bu durumun Kurulun karar almasını tehlikeye

düşürmesi halinde, bunların yerine mesleki kıdemi en yüksek olandan başlamak üzere kıdem sırasına göre Kurum Başkan Yardımcıları vekâlet eder. Geçici iş göremezlik halinin üç aydan fazla sürmesi halinde, bu durumda olan üyelerin üyelikleri düşer ve bunların yerlerine yedi gün içinde atama yapılır.

b) Kurul Başkan ve üyelerinin görev süreleri dolmadan görevlerine son verilemez. Ancak atanmaları için gerekli şartları kaybettikleri veya durumlarının (5) numaralı fıkraya aykırı düştüğü tespit edilen, görevleri ile ilgili olarak işledikleri suçlardan dolayı haklarında verilen mahkûmiyet kararı kesinleşen Kurul Başkan ve üyeleri süreleri dolmadan Başbakanın onayı ile görevden alınır. Bu durumda en geç iki ay içinde üye ataması yapılır. Bu durumun Kurulun karar almasını tehlikeye düşürmesi halinde, bu süre zarfında, bu üyelerin yerine mesleki kıdemi en yüksek olanından başlamak üzere kıdem sırasına göre Kurum Başkan Yardımcıları üyelik görevini görür.

c) Bu fıkra hükmüne istinaden Kurul üyelerine vekâlet eden ya da görev yapan Başkan Yardımcılarının malî ve özlük haklarında bir değişiklik olmaz.

5. Kurul üyeleri, özel bir kanuna dayanmadıkça resmî veya özel hiçbir görev alamaz, ticaretle uğraşamaz, serbest meslek faaliyetinde bulunamaz, ücret karşılığı konferans ve ders veremez, sınav ve benzeri görev alamaz, her türlü ortaklıklarda pay sahibi olamazlar. Dernek, vakıf, kooperatif ve benzeri yerlerde yöneticilik yapamazlar. Kurul üyeleri görevden ayrılmalarını takip eden üç yıl süreyle bu Kanun kapsamına giren kuruluşlarda üst düzey görevli olarak çalıştırılmazlar.

6. Kurul üyeleri, Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulu huzurunda görevlerinin devamı süresince görevlerini tam bir dikkat ve dürüstlük ile yürüteceklerine, kanun hükümlerine aykırı hareket etmeyeceklerine ve ettirmeyeceklerine dair yemin ederler. Yemin için yapılan başvuru Yargıtayca acele işlerden sayılır. Kurul üyeleri, yemin etmedikçe göreve başlayamazlar.

7. Kurul, Başkan veya bulunmadığı hallerde İkinci Başkanın başkanlığında en az beş üyenin hazır bulunması ile toplanır. Kurul kararları en az dört üyenin aynı yöndeki oyuyla alınır. Kurul kararları kesindir. Başkan ve üyeler 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 245 inci maddesinin (3) numaralı bendinde yazılı derecelerde akrabalığı bulunan kimselerle ilgili konulardaki müzakerelere iştirak edemez ve oylamaya katılamazlar. Kurumun genel yönetim ve temsili ile Kurulca alınan kararların yürütülmesi Başkana aittir. Başkanın izin, hastalık, yurtiçi ve yurtdışı görevlendirme, görevden alınma ve görevde bulunmadığı diğer hallerde İkinci Başkan Başkana vekâlet eder.

8. Kurul üyeleri ile Kurumun her türlü personeli, çalışmaları ve denetlemeleri sırasında ilgililere ve üçüncü kişilere ait öğrendikleri sırları bu konuda kanunen yetkili kılınan mercilerden başkasına açıklayamazlar ve kendi yararlarına kullanamazlar. Bu yükümlülük görevden ayrılmalarından sonra da devam eder. Kurumun para, evrak ve her çeşit malları Devlet malı hükmündedir. Kurul üyeleri ve Kurum personeli, görevleri esnasında veya görevleri nedeniyle işledikleri ve kendilerine karşı işlenen suçlar bakımından Devlet memuru sayılırlar. Buna ilişkin soruşturmalar genel hükümlere göre yapılır. Kurul Başkanı, üyeleri ve başkan yardımcıları hakkında soruşturma yapılabilmesi için ilgili Bakanın izni gerekir.

9. Kurum, görevleri ile ilgili konularda bakanlıklardan, ilgili resmî ve özel kuruluşlar ile kişilerden gizli dahi olsa her türlü belge ve bilgiyi isteyebilir. Bunlar sözkonusu isteğe cevap vermek ve Kurumun görevlilerine gereken kolaylığı göstermekle yükümlüdürler. Kurum, talepleri halinde veya gerektiğinde Hazine Müsteşarlığı, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı ile Merkez Bankasına para, kredi ve bankacılık politikalarının yürütülmesi ile ilgili konularda mütalâa ve bilgi verir.

10. Yabancı ülke kanunlarına göre denetime yetkili mercilerin, kendi ülkelerindeki malî piyasalarda faaliyet gösteren kuruluşların Türkiye'deki bu Kanuna tâbi şube veya ortaklıklarında denetim yapma ve bilgi isteme taleplerinin yerine getirilmesi Kurulun iznine tâbidir. Bu mercilerce istenen bilgiler, açıklanmaması kaydıyla Kurum tarafından verilebilir. Kurul yabancı ülkelerin denetime yetkili mercileri ile yapacağı anlaşmalar çerçevesinde bankacılıkla ilgili her türlü işbirliği ve bilgi alışverişinde bulunabilir.

11. Kurum, Kurul kararıyla bu Kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmelikler ve tebliğler çıkarmaya yetkilidir. Kurul ve Kurum, yetkilerini, düzenleyici işlemler tesis ederek ve özel nitelikli kararlar alarak kullanır. Düzenleyici işlem niteliğindeki yönetmelik ve tebliğler, Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe konulur. Özel nitelikli kararlardan gerekli görülenler, Kurumun haftalık bülteni ile ilgili kişi ve kuruluşlara duyurulur.

Kurum başkanlığı ve hizmet birimleri

MADDE 4. – 1. Başkana görevlerinde yardımcı olmak üzere Kurul kararıyla üç başkan yardımcısı atanır. Başkan yardımcıları hukuk, iktisat, maliye, bankacılık, işletmecilik, kamu yönetimi, istatistik ve mühendislik dallarında en az lisans düzeyinde öğrenim görmüş ve Kurumda veya Kurumun görev alanına giren konularda en az on yıl çalışmış kişiler arasından seçilir.

2. a) Kurumun hizmet birimleri; Kurum görev ve yetkilerinin gerektirdiği sayıda daire başkanlıkları şeklinde teşkilatlanmış ana hizmet birimleri, Bankalar Yeminli Murakıpları Kurulu, danışma birimleri ve yardımcı hizmet birimlerinden oluşur. Kurumun hizmet birimleri ile bunların görev ve sorumlulukları Kurulun önerisi üzerine Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

b) Bu Kanun ile Kuruma verilen görevlerin gerektirdiği aslı ve sürekli görev ve hizmetler bankalar yeminli murakıpları ve yardımcıları ile bankacılık uzman ve uzman yardımcılarının oluşan meslek personeli ve diğer personel eliyle yürütülür.

c) Kurum emrinde çalıştırılan bankalar yeminli murakıpları ve yardımcıları ile bankacılık uzman ve uzman yardımcıları ve diğer personel sözleşmeli olarak istihdam edilir.

d) Bankacılık uzman yardımcıları konuları ile ilgili dallarda en az lisans düzeyinde öğrenim yapmış adaylar arasından sınavla seçilerek alınırlar. Uzman yardımcılığına atananlar, en az üç yıl çalışmak ve olumlu sicil almak kaydıyla konuları ile ilgili hazırlayacakları uzmanlık tezinin Kurulca kabul edilmesi ve yapılacak uzmanlık sınavında başarılı olmaları halinde, en az beş üyenin olumlu oyu ile alınmış Kurul kararıyla bankacılık uzmanı olarak atanırlar. Bankacılık uzman ve uzman yardımcılığı yeterli ve yarışma sınavları ile çalışma usul ve esasları yönetmelikle düzenlenir.

Bankalar yeminli murakıpları

MADDE 5. – 1. Bu Kanun ile diğer kanunların bankalarla ilgili hükümlerinin uygulanmasının ve her türlü bankacılık işlemlerinin denetimi, bankaların varlıkları, alacakları, özkaynakları, borçları, kâr ve zarar hesapları arasındaki ilgi ve dengelerin ve malî bünyeyi etkileyen diğer tüm unsurların tespit ve tahlili Kurum adına doğrudan Başkana bağlı bir Kurul teşkil eden bankalar yeminli murakıpları ve yardımcıları tarafından yapılır.

2. Bankalar yeminli murakıpları ve yardımcıları, bu Kanunda yazılı görevleriyle kayıtlı olmak üzere vergi inceleme yetkisine ve 20/2/1930 tarihli ve 1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun hükümlerine aykırı hareket eden banka ve ilgililer hakkında adı geçen Kanunun ek 1 inci maddesindeki yetkilere sahip oldukları gibi tüm bankaların kuruluş kanunu hükümleri ile diğer kanunların bankalarla ilgili hükümlerinin uygulanmasını da denetlemeye yetkilidirler.

3. Bankalar yeminli murakıpları ve yardımcıları, bankalar ve bankaların iştirak ve kuruluşları ile diğer gerçek ve tüzel kişilerden bu Kanun hükümleri ile ilgili görecekları bütün bilgileri istemeye, bunların tüm defter, kayıt ve belgelerini incelemeye yetkili olup, bilgi istenenler de istenilen bilgileri vermekle, defter, kayıt ve belgeleri incelemeye hazır bulundurmakla yükümlüdürler.

4. Kamu kurum ve kuruluşları, Merkez Bankası ve benzeri kuruluşlar ile Risk Merkezi görevleriyle ilgili olarak istenecek her türlü bilgiyi gizli de olsa bankalar yeminli murakıpları ve yardımcılarına verirler.

5. Bankalar yeminli murakıp yardımcıları konuları ile ilgili dallarda yükseköğrenim yapmış adaylar arasından sınavla seçilerek alınırlar. En az üç yıl bankalar yeminli murakıp yardımcılığı yaptıktan sonra yeterlik sınavında başarı gösterenler, en az beş üyenin olumlu oyu ile alınmış Kurul kararıyla bankalar yeminli murakıpları olarak atanırlar.

6. Bankalar Yeminli Murakıpları Kurulu Başkanı, Kurum başkan yardımcısı statüsünde olup bankalar yeminli murakıpları sıfat ve yetkisini taşır.

7. Bankalar yeminli murakıpları ve yardımcıları Ankara'da Asliye Ticaret Mahkemesinde yemin etmedikçe denetim yapamazlar.

8. Bankalar yeminli murakıplarının çalışma esas ve usulleri bir yönetmelikle düzenlenir.

Kurum çalışanlarının özlük ve malî hakları, Kurumun bütçesi

MADDE 6. – 1. a) Kurum personeli ile Kurul üyeliklerine atananlar hakkında 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu ile ek ve değişikliklerine ilişkin hükümler uygulanır. Emeklilik açısından Kurul Başkanına Bakanlık Müsteşarı, Kurul üyelerine Bakanlık Müsteşar Yardımcısı, Kurum Başkan Yardımcılarına Bakanlık Genel Müdürü, Bankalar Yeminli Murakıpları Kurulu Başkanına Bakanlık Kurul Başkanı, Kurum 1 inci dereceli Daire Başkanlarına Bakanlık Genel Müdür Yardımcısı, en az dört yıl süreli yükseköğrenim veren fakülte veya yüksek okulları bitirmiş, Türkiye düzeyinde teftiş, denetim veya inceleme yetkisine sahip ve birinci dereceli bankalar yeminli murakıplarına bakanlık müfettişi, en az dört yıl süreli yükseköğrenim veren fakülte veya yüksekokulları bitirmiş, kazanılmış hak aylıkları birinci derecede olmak şartıyla bankacılık uzmanlarına Hazine uzmanı için tespit edilen ek gösterge ve makam tazminatı uygulanır. Bu görevlerde geçirilen süreler makam tazminatı ödenmesini gerektiren görevlerde geçmiş sayılır.

b) Kurul Başkan ve üyeliklerine atananlardan atama yapılmadan önce kanunla kurulmuş diğer sosyal güvenlik kurumlarına bağlı olanların bu kurumlara bağlılıkları devam eder ve bunlar hakkında yukarıdaki hükümler uygulanmaz.

c) Kurul Başkan ve üyeliklerine atananların Kurulda görev yaptıkları sürede eski görevleri ile olan ilişkileri kesilir. Ancak, Kuruldaki görevleri sona erdikten sonra ilgili Bakan tarafından, müktesseplerine uygun bir kadroya atanırlar. Akademik unvanların kazanılması için gerekli şartlar saklıdır.

2. a) Kurul üyelerinin aylık ücretleri Bakanlar Kurulunca belirlenir.

b) Kurum personelinin ücret ve diğer malî hakları, Bakanlar Kurulunca belirlenecek esaslar çerçevesinde Kurulca tespit olunur.

3. Kurumun giderleri Kurul kararıyla yürürlüğe giren yıllık bütçeye göre yapılır. Kurumun bütçe yılı takvim yılıdır. Bütçe, bütçe yılından önce gelen otuz gün içinde hazırlanır ve giderler bir önceki yıl sonu bilanço toplamalarına göre bankalarca bütçenin yürürlüğe girmesinden önce Kuruma yapılacak ödemelerle karşılanır. Giderlere katılma payı olarak tahsil olunacak tutar bankaların bilanço toplamalarının onbinde üçünü geçemez. Belirtilen süre içerisinde ödenmeyen gider payları 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil edilir. Kurulun bütçe uygulama sonuçlarına ilişkin Yıllık Malî Raporu ve Bütçe Kesin Hesabı, Bakanlar Kurulu kararıyla ibra edilir.

4. Kurum, 26/5/1927 tarihli ve 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanunu, 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, 2/4/1987 tarihli ve 3346 sayılı Kamu İktisadî Teşebbüsleri ile Fonların Türkiye Büyük Millet Meclisince Denetlenmesinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun, 21/2/1967 tarihli ve 832 sayılı Sayıştay Kanunu, 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu, 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu ile bunların ek ve değişikliklerine tâbi değildir.

5. Kurul üyeleri ile Kurumun her türlü personelinin 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinin (A) fıkrasının 1, 4, 5, 6 ve 7 nci bentlerinde belirtilen şartları taşımaları zorunludur.

6. 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanununun grev ve lokavt yasaklarına ilişkin hükümleri Kurum hizmetleri ile görevlilerine de uygulanır.

Bankaların kuruluşları ve faaliyete geçme esasları

MADDE 7. – 1. Türkiye'de bir bankanın kurulması veya yurtdışında kurulmuş bir bankanın Türkiye'de ilk şubesinin açılmasına Kurulun, en az beş üyenin olumlu oyuyla aldığı karara istinaden yapacağı öneri üzerine Bakanlar Kurulu tarafından izin verilir. İzin için yapılacak başvurular ve iznin verilmesine ilişkin esas ve usuller, Kurulun önerisi üzerine, Bakanlar Kurulunca çıkarılacak bir

yönetmelikle düzenlenir. Kuruluşa veya Türkiye’de şube açılmasına ilişkin izinler, izin tarihinden itibaren bir yıl içinde faaliyete geçilmemesi halinde geçersiz olur.

2. Türkiye’de kurulacak bir bankanın;

a) Anonim şirket şeklinde kurulması,

b) Kurucularının;

ba) Müflis veya konkordato ilan etmiş olmaması,

bb) Tasfiyeye tâbi tutulan bankerler, bankalar, sigorta şirketleri ve para ve sermaye piyasalarında faaliyet gösteren kurumlarda ve Fona devredilen bankalarda doğrudan veya dolaylı olarak yüzde on ve daha fazla bir oranda pay sahibi olmaması,

bc) Hakkında 14 üncü madde uyarınca işlem yapılmakta olan bir bankada doğrudan veya dolaylı olarak yüzde on ve daha fazla bir oranda pay sahibi olmaması,

bd) Taksirli suçlar hariç olmak üzere affa uğramış olsalar bile ağır hapis veya beş yıldan fazla hapis yahut basit ve nitelikli zimmet, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlar ile istimal ve istihlak kaçakçılığı dışında kalan kaçakçılık suçları, resmî ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, karapara aklama veya Devlet sırlarını açığa vurma, vergi kaçakçılığı veya vergi kaçakçılığına teşebbüs ya da iştirak suçlarından dolayı hüküm giymiş bulunmaması,

be) Banka kurucusu veya ortağı olmanın gerektirdiği malî güç ve itibara sahip bulunması,

c) Hisse senetlerinin nakit karşılığı çıkarılması ve tamamının ada yazılı olması, tüzel kişi kurucuların yönetim ve denetimine sahip gerçek kişilerin kim olduğunun belgelenmesi ve kurucularda aranan şartları taşıması,

d) Nakden ve her türlü muvazaadan arı olarak ödenmiş olan sermayesinin yirmi trilyon liradan az olmaması,

e) Anasözleşmesinin bu Kanun hükümlerine uygun olması,

Şarttır.

3. Türkiye’de şube açmak suretiyle faaliyet gösterecek yurtdışında kurulu bankaların;

a) Türkiye’ye ayrılan ödenmiş sermayelerinin (2) numaralı fıkranın (d) bendinde belirtilen miktardan az olmaması,

b) Kuruldukları veya faaliyette bulundukları ülkelerde mevduat kabul etmelerinin veya bankacılık işlemleri yapmalarının yasaklanmamış veya kısıtlanmamış olması,

Şarttır.

4. Kuruluş izni veya Türkiye’de şube açma izni almış olan bir bankanın, mevduat kabulü veya bankacılık işlemleri yapmak üzere ayrıca izin alması şarttır. Bu izin bir beyanname ile yapılacak başvuru üzerine Kurulca verilir. Verilen izinler Resmî Gazetede yayımlanır. Kurum, bu Kanun ve bu Kanuna dayanılarak yapılan düzenlemelerdeki şartları taşımayanlara gerekli düzeltmeleri yapmaları ve eksiklikleri tamamlamaları için uygun bir süre verir. Bu süre içinde yeniden başvurular hakkında yapılan inceleme sonunda durumları uygun bulunmayanlara sonuç tebliğ olunur ve verilmiş olan kuruluş izni geçersiz olur. Başvuru ile iznin verilmesine ilişkin esas ve usuller Kurumca çıkarılacak yönetmelikle tespit edilir. Kuruluş izni almış bir bankanın faaliyete geçebilmesi için,

a) Sermayenin nakit olarak ödenmiş olması,

b) Yüzde beşi faaliyete başlamadan önce ve kalan yüzde beşi de faaliyete geçiş tarihinden itibaren bir yıl içinde olmak üzere kurucular tarafından Fona (2) numaralı fıkranın (d) bendinde belirtilen asgari sermayenin yüzde onu tutarında ayrıca sisteme giriş payı yatırılması,

c) Bankacılık işlemlerini gerçekleştirebilecek ölçüde yönetim, personel ve teknik donanımına sahip olunması,

Şarttır.

5. Türkiye’de münhasıran kıyı bankacılığı faaliyetinde bulunmak üzere banka kurulmasına veya yurtdışında kurulu bankalarca şube açılmasına ilişkin hususlar, faaliyet esas ve alanları, hesap ve kayıt düzeni ile denetim usulleri ve faaliyetlerinin geçici veya sürekli durdurulması Kurul kararıyla belirlenir. Münhasıran kıyı bankacılığı faaliyetinde bulunan bankalar hakkında bu fıkra haricinde bu Kanunun diğer maddeleri ile 14/1/1970 tarihli ve 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun 40 ıncı maddesi uygulanmaz. Ancak, kıyı bankacılığı dışında, serbest bölgelerdeki bankacılık faaliyetleri hakkında bu Kanun hükümleri uygulanır.

Bankaların anasözleşme ve ortak değişiklikleri

MADDE 8. – 1. Bankaların anasözleşmelerinin değiştirilmesinde Kurumun uygun görüşü aranır. Kurumca uygun görülmeyen değişiklik tasarıları genel kurulda görüşülemez. Sicil memuru, Kurumun uygun görüşü olmaksızın anasözleşme değişikliklerini Ticaret Siciline tescil edemez. Sermayenin mevzuata aykırı olarak artırıldığı tespit edilen kısmı, özkaynak hesabında dikkate alınmaz.

2. a) Bir kişinin, doğrudan veya dolaylı olarak banka sermayesinin yüzde onunu ve daha fazlasını temsil eden payları edinmesi veya bir ortağa ait payların banka sermayesinin yüzde on, yüzde yirmi, yüzde otuzüç veya yüzde ellisini aşması sonucunu veren pay edinimleri ile bir ortağa ait payların yukarıdaki oranların altına düşmesi sonucunu veren pay devirleri Kurulun iznine tâbidir. Ortak sayısının beşten aşağı düşmesine yol açan işlemler ile izin alınmadan yapılan pay devirleri pay defterine kaydolunmaz. Bu hükme aykırı olarak pay defterine yapılan kayıtlar hükümsüzdür. Oy hakkı edinilmesi ile hisselerin rehnedilmesinde de bu hüküm uygulanır. Yönetim ve denetim kurullarına üye belirleme imtiyazı veren veya intifa hakkı tanınan hisse senetlerinin devri, yukarıdaki oransal sınırlara bakılmaksızın Kurulun iznine tâbidir.

b) Sermayenin doğrudan veya dolaylı olarak yüzde on ve daha fazlasına sahip olan ortakların kurucularda aranan nitelikleri taşıması şarttır. Bu nitelikleri kaybeden ortaklar ile Kurulun iznini almadan pay edinen ortaklar temettü dışındaki ortaklık haklarından yararlanamaz. Bu halde diğer ortaklık hakları Fon tarafından kullanılır.

c) Tüzel kişilere yapılacak izne tâbi pay devirlerinde, devralan tüzel kişilerin yönetim ve denetimine sahip gerçek kişilerin kim olduğunun belgelenmesi ve bunların kurucularda aranan şartları taşıması zorunludur.

d) Bu madde uygulamasında dolaylı pay sahipliği, 11 inci maddenin (3) numaralı fıkrasının (b) bendine göre belirlenir.

Bankaların teşkilat ve organları

MADDE 9. – 1- a) Bankaların yönetim kurulları beş kişiden az olamaz. Banka genel müdürü, bulunmadığı hallerde vekili yönetim kurulunun tabii üyesidir. Bu maddenin (2) numaralı fıkrasının (a) bendinde genel müdür için öngörülen şartlar, süre, hariç yönetim kurulu üyelerinin yarıdan bir fazlası için de aranır. Murahhas üyelerin genel müdürde aranan şartları taşımaları zorunludur. Türkiye’de şube açmak suretiyle faaliyette bulunan yurtdışında kurulu bankaların Türkiye’deki yönetim merkezlerinde, yönetim kurulu yetki ve sorumluluklarını taşıyan, merkez müdürünün de dahil olduğu üç kişilik bir müdürler kurulu kurulur.

b) Bankaların yönetim kurulu üyeleri ile yurtdışında kurulu bankaların Türkiye’deki şubelerinin müdürler kurulu başkan ve üyeleri, seçilmeleri veya atanmalarından sonra yemin etmekle yükümlüdürler. Bunlar ile bankaların Kurulca belirlenen diğer görevlerinde bulunanlar 19/4/1990 tarihli ve 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu hükümlerine tâbidirler. Yemin ve mal bildiriminin esas ve usulleri Kurulca belirlenir.

c) Kredi açma yetkisi yönetim kuruluna aittir. Yönetim Kurulu bu yetkisini Kurulca belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde kredi komitesine veya genel müdürlüğe devredebilir. Kredi komitesinin oluşumu ile çalışma ve karar alma esasları Kurulca belirlenir.

2. a) Banka genel müdürlerinin hukuk, iktisat, işletmecilik, maliye, bankacılık, kamu yönetimi ve dengi dallarda veya bu dallarla ilgili mühendislik alanlarında en az lisans düzeyinde öğrenim görmüş olmaları ve bankacılık veya işletmecilik alanında en az on yıllık meslekî deneyime sahip olmaları şarttır.

b) Banka genel müdür yardımcılarının, asgari yarısı (a) bendinde belirtilen alanlarda olmak kaydıyla, en az lisans düzeyinde öğrenim görmüş olmaları ve bankacılık veya işletmecilik alanında en az yedi yıllık mesleki deneyime sahip olmaları şarttır. Başka unvanlarla istihdam edilseler dahi, yetki ve görevleri itibarıyla genel müdür yardımcısına denk veya daha üst konumlarda görev yapan diğer yöneticiler de bu Kanunun genel müdür yardımcılarına ilişkin hükümlerine tâbidir.

3. a) Genel müdürlüğe ve yardımcılıklarına atanacakların, bu maddede aranan şartları taşıdıklarını gösteren belgelerle birlikte Kuruma bildirilmesi şarttır. Bunların atanmaları, Kurum tarafından bildirimin alındığı tarihten itibaren yedi iş günü içinde gerekçeli olumsuz bir görüş bildirilmediği takdirde yapılabilir.

b) Herhangi bir nedenle görevden ayrılan genel müdür ve yardımcılarının, görevden ayrılma nedenleri banka ve görevden ayrılan tarafından, ayrılış tarihinden itibaren yedi iş günü içinde Kuruma bildirilir.

c) Bu madde uygulamasında, yurtdışında kurulu bankaların Türkiye'deki merkez şubesi müdürü genel müdür, müdürler kurulunun diğer üyeleri genel müdür yardımcısı gibi değerlendirilir.

4. Bankalar, işlemleri nedeniyle karşılaştıkları risklerin izlenmesi ve kontrolünü sağlamak amacıyla faaliyetlerinin kapsamı ve yapısıyla uyumlu, esas ve usulleri Kurumca çıkarılacak yönetmelikle belirlenecek etkin bir iç denetim sistemi ile risk kontrol ve yönetim sistemi kurmakla yükümlüdürler. Bankaların, işlemlerinin bankacılık ilkelerine ve mevzuatına uygunluğunu denetlemek üzere yeteri kadar müfettiş çalıştırmaları zorunludur.

5. Bu Kanun hükümlerine aykırı hareketlerinden dolayı hapis veya bir defadan fazla ağır para cezası ile cezalandırılan kimseler, durumları bu Kanunun 7 nci maddesinin (2) numaralı fıkrasının (be) alt bendi hükmü hariç olmak üzere (b) bendine uymayanlar hiç bir bankada yönetim kurulu başkanı, üyesi, denetçi, genel müdür, genel müdür yardımcısı veya birinci derecede imza yetkisini haiz görevli olarak çalıştırılmazlar. Bankalar bu gibi kimselerin imza yetkilerini derhal kaldırmak zorundadırlar. Yapılan denetlemeler sonucunda, bu Kanun veya ilgili diğer mevzuat hükümlerini ihlal ettikleri ve bankanın emin bir şekilde çalışmasını tehlikeye düşürdükleri tespit edilen banka mensuplarının, haklarında kanuni kovuşturma istenmesini müteakip Kurulun talebi üzerine geçici olarak imza yetkilerinin kaldırılması zorunludur. Bu kimseler Kurulun izni olmadıkça imza yetkisini haiz personel olarak hiç bir bankada çalıştırılmazlar.

6. a) Bankaların Kurulca belirlenecek esaslara uymaları ve bu Kanun uyarınca yürürlüğe konulacak standart oranları gerçekleştirmeleri kaydıyla şube açmaları serbesttir. Kurul, gerektiğinde bankaların şube açmasını izne tâbi tutabilir. Bankaların, merkez şubesi hariç, her bir şubesi için en az 7 nci maddenin (2) numaralı fıkrasının (d) bendinde yazılı sermaye miktarının yüzde biri oranında özkaynak bulundurmaları zorunludur.

b) Türkiye'de kurulan bankalar yurtdışında şube veya temsilcilik açmak için Kuruldan izin almak zorundadırlar.

c) Yurtdışında kurulu bankaların mevduat kabul etmemek ve bankacılık işlemleri yapmamak kaydıyla Türkiye'de temsilcilik açmaları Kurulun iznine tâbidir.

Mevduata ilişkin hükümler

MADDE 10. – 1. Bu Kanuna göre izin verilen bankalarla özel kanunlarına göre yetkili olanlar dışında hiç bir gerçek veya tüzel kişi aslen veya fer'an meslek edinerek mevduat kabul edemeyeceği gibi ticaret unvanları ve kamuya yapacakları açıklamalar ile ilan ve reklamlarında mevduat kabul ettikleri izlenimini yaratacak ifade ve deyimleri kullanamazlar. Bu Kanunun uygulanmasında yazılı ya da sözlü olarak veya herhangi bir şekilde halka duyurulmak suretiyle ivazsız veya bir ivaz karşılığında istendiğinde ya da belli bir vadede iade edilmek üzere para kabulü mevduat kabulü sayılır. Karşılığında mevduat cüzdanı yerine katılma belgesi, makbuz, senet ve benzeri belgelerin verilmesi, alınan paraların mevduat sayılmasına engel değildir. Resmî ve özel kuruluşlar ile ortaklıklarda, yalnız kendi çalışanlarına ait olmak üzere sağlık ve sosyal yardım, ihtiyat ve tasarruf sağlama amaçlarıyla kurulan sandıkların münhasıran kendi üyelerinden ve bu amaçlar için

topladıkları paralar, bu Kanun uygulamasında mevduat sayılmaz. 28/7/1981 tarihli ve 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu hükümlerine göre sermaye piyasası araçları ihracı hakkında bu madde hükümleri uygulanmaz.

2. a) Bankalar tasarruf mevduatını diğer mevduat hesaplarından ayırmak ve mevduat hesaplarını, Merkez Bankasınca tespit edilecek vade ve türlerine göre tasnif etmek zorundadırlar.

b) Tasarruf mevduatı, gerçek kişiler tarafından bu nam altında açtırılan ve ticari işlemlere konu olmayan mevduattır. Ancak vadesiz tasarruf mevduatı hesapları üzerine münhasıran çek keşide edilmesi ticari işlem sayılmaz.

c) Bir bankanın iflası halinde tasarruf mevduatı sahipleri, Fonun alacaklarından sonra gelmek üzere tasarruf mevduatlarının sigortaya tâbi olmayan kısmı için 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 206 ncı maddesindeki birinci sırası anlamında imtiyazlı alacaklıdırlar.

3. 17/2/1926 tarihli ve 743 sayılı Türk Kanunu Medenisinin rehinlere ve 22/4/1926 tarihli ve 818 sayılı Borçlar Kanununun alacağın devir ve temlikine ilişkin hükümleri ile diğer kanunların verdiği yetkiler ve koyduğu yükümlülükler saklı kalmak şartıyla, mevduat sahiplerinin mevduatlarını geri alma hakları hiç bir suretle sınırlandırılmaz. Mevduat sahibi ile banka arasında vade ve ihbar süresi hakkında kararlaştırılan şartlar saklıdır.

4. Bankalar nezdindeki her türlü mevduat, emanet ve alacaklardan en son talep, işlem veya mudiin herhangi bir şekilde yazılı talimatı tarihinden başlayarak on yıl içinde aranmayanlar zamanaşımına tâbidir. Zamanaşımına uğrayan mevduat, emanet ve alacaklar Fona gelir kaydedilir. Bununla ilgili esas ve usuller Kurulca belirlenir.

Genel kredi sınırları, iştiraklere, ortaklara ve mensuplara kredi

MADDE 11. – 1. Bir bankanın vereceği nakdî krediler ile teminat mektupları, kefaletler, aval, ciro ve kabuller gibi gayrinakdî krediler, satın alacağı tahvil ve benzeri sermaye piyasası araçları, tevdiatta bulunmak suretiyle ya da herhangi bir şekil ve surette vereceği ödünçler, varlıkların vadeli satışından doğan alacaklar, vadesi geçmiş nakdî krediler ve gayrinakdî kredilerin nakde tahvil olan bedelleri, izlendikleri hesaba bakılmaksızın bu Kanun uygulamasında kredi sayılır.

2. a) Bir banka gerçek veya tüzel bir kişiye özkaynaklarının yüzde yirmibeşinden fazla kredi veremez, aval ve kefaletlerini kabul edemez. Bir adi ortaklık tarafından kullanılmak üzere verilecek krediler, sorumlulukları oranında ortaklara verilmiş kredi sayılır.

b) Bir gerçek ya da tüzelkişiye doğrudan veya dolaylı olarak banka özkaynaklarının yüzde onundan daha fazla bir oranda verilen krediler ile kabul edilen aval ve kefaletler büyük kredi sayılır ve kabul edilen aval ve kefaletler hariç olmak üzere bunların toplamı özkaynakların sekiz katını aşamaz.

3. a) Her birine açılacak kredi miktarı hakkında (2) numaralı fıkradaki sınırlar saklı olmak üzere, bir bankanın dolaylı kredi ilişkisi içinde bulunan gerçek veya tüzelkişilerin tümüne açacağı kredilerin toplamı banka özkaynaklarının yüzde ellisini aşamaz.

b) Bu Kanun uygulamasında lehlerine kredi verilip verilmediğine bakılmaksızın;

ba) Bir gerçek kişi ile eş ve velayet altındaki çocuklarına, bunların sınırsız sorumlulukla katıldıkları veya yönetim kurulu başkanı, üyesi, genel müdürü ya da genel müdür yardımcısı oldukları ortaklıklara,

bb) Bir tüzelkişinin veya (ba) alt bendinde sayılanların sermayelerinin doğrudan veya dolaylı olarak yüzde yirmibeş ve daha fazlasına iştirak ettikleri ortaklıklara,

Verilen krediler, bir gerçek veya tüzelkişiye dolaylı olarak verilmiş kredi sayılır. Dolaylı iştirak oranı, iştirak oranlarının çarpılması suretiyle bulunur.

c) Dolaylı kredi ilişkisi içinde bulunan gerçek ya da tüzelkişilerin bu krediler için bankaca kabul edilen aval ve kefaletleri dolaylı kredi sınırının hesabında dikkate alınmaz.

4. Nakit kredi temini amacıyla verilen teminat ve garantiler hariç olmak üzere gayrinakdî krediler bu maddenin uygulanmasında yüzde yirmibeş oranında dikkate alınır.

5. Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü üyesi ülkeler ile Kurulca kabul edilecek diğer ülkelerdeki kredi kurumları ile yapılan işlemler veya bu kurumlarca çıkarılan ya da ödenmesi garanti edilen bono, tahvil ve benzeri sermaye piyasası araçları ve verilen diğer garantiler karşılığı yapılan işlemler Kurulca belirlenen oranlar dahilinde dikkate alınır.

6. Aşağıdaki kredi işlemleri bu maddedeki sınırlamalara tâbî değildir.

a) Karşılığı nakit olan işlemler,

b) Hazine, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı ve Toplu Konut İdaresi Başkanlığıyla yapılan işlemler ile bu kurumlarca çıkarılan ya da ödenmesi garanti edilen bono ve tahviller karşılığı yapılan işlemler,

c) Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü üyesi ülkeler ile Kurulca kabul edilecek diğer ülkelerin merkezî yönetimleri ve merkez bankaları ile yapılan işlemler veya bu kurumlarca çıkarılan ya da ödenmesi garanti edilen bono, tahvil ve benzeri sermaye piyasası araçları karşılığı yapılan işlemler,

d) Merkez Bankası ile ya da bu Banka nezdindeki piyasalarda yapılan işlemler,

e) Merkez Bankası ile Türkiye İhracat ve Kredi Bankasından sağlanan reeskont kredileri ve avanslar için verilen cirolar,

f) Bankaların kendi aralarındaki işlemler,

g) Diğer bankaların kendi kredi sınırları dahilindeki mukabil garantileri ile verilen gayrinakdî krediler,

h) Kredi limitlerinin hesabında aynı kişiye yeni kredi tahsisi halinde daha önce yabancı para cinsinden verilen kredilerin müteakiben tahsis edilen kredinin kullanıldığı tarihteki cari kurdan dikkate alınması kaydıyla, kredilerde kur değişikliklerinin doğurduğu artışlar ile vadesi geçmiş kredilere tahakkuk ettirilen faiz ve diğer unsurlar.

7. Bu maddenin (1), (2), (3), (4), (5) ve (6) numaralı fıkra hükümleri saklı kalmak kaydıyla, bankaların;

a) Sermayelerinin yüzde on ve daha fazlasına sahip oldukları iştiraklerine,

b) (a) bendindeki iştiraklerinin banka iştirak payı dahil ayrı ayrı veya birlikte sermayelerinin yüzde yirmibeşinden fazlasına sahip oldukları ortaklıklara,

c) (a) ve (b) bentlerindeki ortaklıkların kefaleti ile diğer gerçek ve tüzelkişilere,

Vereceği kredilerin toplamı banka özkaynaklarının iki katını aşamaz.

8. Bu maddenin (1), (2), (3), (4), (5) ve (6) numaralı fıkra hükümleri saklı kalmak üzere, bir bankanın sermayesinin yüzde on ve daha fazlasına sahip olan ortaklarına ve ikinci dereceye kadar, bu derece dahil, kan ve sıhrî hısımlarını kapsayacak şekilde bunlarla dolaylı kredi kapsamına giren gerçek veya tüzelkişilere vereceği kredilerin toplamı banka özkaynaklarının yarısını aşamaz.

9. Bankalar;

a) Yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile genel müdür ve yardımcılara, kredi açmaya yetkili diğer mensuplarına, bunların eş ve velayet altındaki çocuklarına ve bunların ayrı ayrı veya birlikte sermayelerinin yüzde yirmibeş ve daha fazlasına sahip oldukları ortaklıklara,

b) (a) bendinde sayılanlar dışında kalan mensupları ile bunların eş ve velayet altındaki çocuklarına,

c) Banka mensuplarının kurduğu veya bunlar için kurulan sandık, dernek, sendika veya vakıflara,

Her ne şekil ve surette olursa olsun kredi veremez, kefaletlerini kabul edemez ve tahvil ya da benzeri menkul kıymetlerini satın alamazlar. (a) bendi hükümleri, yönetim kurulu üyeliklerinde bulunan (8) numaralı fıkra kapsamındaki gerçek kişi ortaklar ile tüzelkişi ortakların hissedarları hakkında uygulanmaz. Bir bankanın iştirak veya kuruluşlarının yönetim ve denetim kurullarında bulunan kimselerin aynı zamanda bu bankanın mensubu olması, bu iştirak ve kuruluşun banka ile işlem yapmasına engel değildir. Banka mensuplarına aylık net ücretleri toplamının beş katını aşmamak üzere verilecek nakdî krediler ile bu kişilere yönetmelikle belirlenecek esas ve şartlar

çerçevesinde kredi kartı verilmek suretiyle kullanılacak krediler ve bunlar için kabul edilecek kefaletler bu fıkra hükümlerine tâbi değildir.

10. Sonradan (8) ve (9) numaralı fıkra hükümlerine aykırı hale gelen kredilerin altı ay içinde tasfiye edilmesi zorunludur. Kredinin vadesi konusunda önceden tespit olunmuş şartlar saklıdır.

11. Bankalar açacakları krediler ve verecekleri kefalet ya da teminatlar için, talepte bulunanlardan Kurumca belirlenecek esas ve usuller dahilinde hesap durumu almak zorundadırlar. Sermayenin yarısından fazlasına genel ve katma bütçeli dairelerin, kamu iktisadi teşebbüslerinin, 28/5/1986 tarihli ve 3291 sayılı Kanun kapsamına alınan kuruluşların sahip olduğu kurum ve ortaklıklar ve bankalar dışında kalan müşterilere açılacak krediler ve verilecek kefalet ya da teminatların Kurumca belirlenecek tutarı geçmesi halinde alınacak hesap durumu belgesi ile eki bilanço ve kâr ve zarar cetvellerinin genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine uygunluğunun Kurumca belirlenecek esaslar dahilinde 1/6/1989 tarihli ve 3568 sayılı Kanuna göre ruhsat almış, denetim yetkisine sahip meslek mensupları tarafından denetlenmesi şarttır.

12. Bankalar, kredileri ile diğer alacaklarından doğmuş veya doğması beklenen ancak miktarı kesin olarak belli olmayan zararlarını karşılamak amacıyla karşılık ayırmak zorundadırlar. Karşılık ayrılacak kredi ve alacakların nitelikleri ile karşılıklara ilişkin esas ve usuller Kurulun önerisi üzerine Bakanlar Kurulu Kararıyla düzenlenir. Bu karşılıklardan Bakanlar Kurulunun belirlediği esaslar çerçevesinde teminatsız kalan kredilere tekabül eden kısmı, ayrıldıkları yılda kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider olarak kabul edilir.

İştirakler, emtia ticareti yasağı ve gayrimenkul üzerine işlemler

MADDE 12. – 1.a) Bankalar, ana faaliyet konuları para ve sermaye piyasaları ile sigortacılık olan ve bu konularda özel kanunlarına göre izin ve ruhsat ile faaliyet gösteren malî kurumlar dışındaki bir ortaklığa, özkaynaklarının en fazla yüzde onbeşi oranında iştirak edebilirler. Bu tür ortaklıkların toplam tutarı banka özkaynaklarının yüzde altmışını aşamaz.

b) Bankalar ve sermayelerinin yüzde ellisinden fazlasına sahip oldukları iştirakleri, banka sermayesinin yüzde onundan fazlasına sahip olan ortakların, yönetim kurulu başkanı ve üyelerinin, genel müdür ve yardımcılarının ayrı ayrı ya da birlikte sermayelerinin yüzde yirmibeşinden fazlasına sahip oldukları ortaklıklara iştirak edemezler.

c) Bir bankanın iştirak ettiği ortaklık ve kuruluşlar, sermayelerine iştirak eden bankanın hisse senetlerini satın alamazlar, rehin olarak kabul edemezler ve karşılığında avans veremezler.

d) Bankaların yurtdışında ortaklık kurmaları veya kurulmuş ortaklıklara katılmaları Kurulun iznine tâbidir.

e) Bu Kanuna göre yürürlüğe konulan standart oranları gerçekleştiremeyen bankalar, mevcut iştiraklerden bedelsiz edinilen hisseler hariç, hiçbir surette yeni iştirak edinemezler.

2. Bankalar, ticaret amacıyla gayrimenkul alım ve satımında bulunamayacakları gibi basılı ve külçe halinde altın ile Kurulca uygun görülecek diğer kıymetli madenlerin alım ve satımı hariç ticaret amacıyla emtia alım ve satımı ile de uğraşamazlar, gayrimenkul yatırım ortaklıkları hariç olmak üzere münhasıran gayrimenkul ticareti yapan ortaklıklara katılamazlar ve bu konuda iş yapan gerçek ve tüzelkişilere kredi açamazlar. Bankaların edinecekleri gayrimenkullerin amortismanlar düşüldükten sonraki kayıtlı değerleri toplamı özkaynaklarının yarısını aşamaz. Bu hesaplamada yeniden değerlendirilerek gayrimenkul hesabına eklenen tutarlar yüzde elli oranında dikkate alınır. Bankaların alacaklarından dolayı edinme zorunda kaldıkları emtia ile gayrimenkullerin elden çıkarılmasına ilişkin esas ve usuller Kurumca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

Hesap ve kayıt düzeni

MADDE 13. – 1. a) Bankalar hesaplarını ve yıllık bilançoları ile kâr ve zarar cetvellerini Türkiye Bankalar Birliğinin görüşü alınarak Kurulca belirlenecek esas ve usullere uygun şekilde tutmak, yayımlamak ve ilgili mercilere göndermekle yükümlüdür. Kurul, bu Kanunun uygulanmasını izlemek amacıyla bankalardan belirleyeceği esaslar ve örneklerle uygun her türlü cetvel, rapor ve malî tablolar istemeye, uluslararası ilke ve standartları da dikkate alarak malî bünyeleri ve kaynaklarının kullanımı ile ilgili standart oranları, bu oranlar ile malî tabloların gerekli görüldüğü takdirde

yayımlanmasına ilişkin esas ve usulleri, Türkiye Bankalar Birliğinin görüşlerini alarak tespiti yetkilidir. Bankalar bu cetvel, rapor ve malî tabloları Kuruma tevdi etmek ve tespit edilecek oranlara uymak zorundadır.

b) Bankalar işlemlerini kayıt dışı bırakamazlar ve gerçek mahiyetlerine uygun düşmeyen bir şekilde muhasebeleştiremezler. Bankalar, kanuni ve yardımcı defterleri ile kayıtları, şubeleri, yurtiçi ve yurtdışındaki muhabirleri ile hesap uygunluğu sağlamadan bilançolarını kapatamazlar.

2. Bankaların genel kurullarına sunacağı yıllık bilançoları ile kâr ve zarar cetvellerinin bağımsız denetim kuruluşlarınca onaylanması şarttır. Bağımsız denetim kuruluşlarının kurulmasına, çalışmalarına, faaliyetlerinin geçici veya sürekli olarak durdurulmasına ilişkin esaslar Merkez Bankası ve Türkiye Serbest Muhasebeci Malî Müşavirler ve Yeminli Malî Müşavirler Odaları Birliğinin görüşü alınarak Kurulca düzenlenir. Bağımsız denetim kuruluşları, bu Kanun uyarınca yaptıkları faaliyetler dolayısıyla üçüncü kişilere verecekleri zararlardan sorumludurlar.

3. Kurul, yayımlanan bilanço veya kâr ve zarar cetvelinin gerçeğe aykırı olduğunun veya kamuya gerçeğe aykırı bilgi verildiğinin tespiti halinde, bilanço veya kâr ve zarar cetvelinin düzeltme beyanı ile birlikte aynı gazetelerle yeniden yayımlanması da dahil olmak üzere, mevduat sahiplerinin yanıtlanmasına karşı gerekli tedbirleri almaya yetkilidir.

4. Bankalar, Kurulca tespit edilecek kapsam ve esaslar çerçevesinde doğrudan ve dolaylı iştirakleri ile yönetim ve denetimine sahip oldukları ortaklıklarının malî tablolarını konsolide etmek zorundadırlar.

5. Bankalar, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu hükümleri saklı kalmak kaydıyla, aldıkları yazılarla faaliyetleri ile ilgili belgelerin asıllarını veya mümkün olmadığı hallerde sıhhatlerinden şüpheyi davet etmeyecek kopyalarını ve yazdıkları yazıların makine ile alınmış suretlerini tarih ve numara sırası ile düzenleyerek usulleri dairesinde saklamak zorundadırlar. Bu belgelerin Kurulca tespit olunacak usul ve esaslar çerçevesinde mikrofilm, mikrofiş şeklinde veya elektronik, manyetik veya benzeri ortamlarda saklanmaları mümkündür. Bankaların yönetim kurulu kararları ile yurtdışında kurulu bankaların Türkiye'deki şubelerinin müdürler kurulu kararları, aralarında açıklık bırakılmamak ve satır aralarında çıkıntı olmamak şartıyla, tarih ve numara sırasıyla 29/6/1956 tarihli ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun defterlerle ilgili hükümleri gereğince onaylanmış müteselsil sayfa numaralı ayrı birer deftere metnin doğruluğundan hiçbir şekilde şüpheyi davet etmeyecek şekilde günü gününe kaydedilir ve her kararın altı üyeler tarafından imza olunur. İş hacimleri büyük olan bankalarda Kurumun izni ile ve yıl sonlarında ciltlettirilmeleri kaydıyla karar defterleri yerine yaprakları noterce tasdikli ve müteselsil sıra numaralı ayrı kalamoza kullanılabilir.

Denetlemeler sonucunda alınacak tedbirler

MADDE 14. - 1. Denetlemeler sonucunda bu Kanuna ve bu Kanuna dayanılarak alınan kararlara ve yapılan düzenlemelere, bankacılık ilke ve teamüllerine aykırı ve bankanın emin bir şekilde çalışmasını tehlikeye düşürecek nitelikte işlemlerin tespit olunması halinde Kurum, sorumluları hakkında yapılacak cezai işlem saklı olmak üzere, vereceği süreler içinde söz konusu işlemlerin düzeltilmesi ve tekrarına meydan verilmemesi için gerekli tedbirlerin alınması hususunda ilgili bankayı uyarır. Banka, verilen süreler içinde Kurumca istenen tedbirleri almak ve aldığı tedbirleri Kuruma bildirmek zorundadır. İstenen tedbirlerin alınmaması veya bankanın emin bir şekilde çalışmasını tehlikeye düşürecek nitelikteki işlemlerin tekrarı halinde Kurul, işlemlerin mahiyet ve önemine göre;

a) Yönetim kurulu üyelerinin tamamını veya bir kısmını görevden alarak veya üye sayısını artırarak bu kurula üye atamak,

b) Bankanın faaliyetlerini, faaliyet türleri itibarıyla tüm teşkilatını veya gerekli görülecek şubelerini veya muhabirlerle ilişkilerini kapsayacak şekilde kısıtlamak,

c) Bankanın mevduat sigortası primlerini yükseltmek veya kabul ettiği mevduatı yüzde yüz oranına kadar karşılığa tâbi tutmak,

Da dahil olmak üzere, bankanın emin bir şekilde çalışmasına ve mevduat sahiplerinin korunmasına yönelik her türlü tedbiri almaya ve uygulamaya yetkilidir. Bu maddeye göre Bankalara atanacak yönetim kurulu üyelerinin ücretleri Kurulca tespit olunur ve Fon'dan karşılanır.

2. Bir bankanın varlıklarının vade itibarıyla taahhütlerini karşılayamadığının veya bu durumun gerçekleşmek üzere olduğunun tespiti halinde Kurum, likiditenin güçlendirilmesi amacıyla, uygun bir süre vererek bankadan;

- Uzun vadeli veya duran değerlere yatırım yapılmaması,
- İştirakler ve gayrimenkuller gibi duran değerlerin elden çıkarılması,
- Sermayenin artırılması veya sermaye benzeri uzun vadeli kaynak sağlanması,

Da dahil olmak üzere, uygun göreceği her türlü tedbirin alınmasını isteyebilir. Kurul likiditenin güçlendirilmesi amacıyla iştirak veya gayrimenkullerin satın alınması veya karşılığında avans verilmesi ya da mevduat yapılması veya alacakların devralınması suretiyle Fondan bankaya likidite sağlanmasını, likidite dengesinin tesisi için vadeleri uzatılmak kaydıyla bankanın borçlarının Fon tarafından garanti edilmesini temine yetkilidir.

3. Bir bankanın gelir-gider dengesinin bozulduğunun ve bu durumun süreklilik kazandığının tespiti halinde Kurum, uygun bir süre vererek bankadan durumun düzeltilmesi için sermayenin artırılması da dahil olmak üzere gider azaltıcı ve gelir artırıcı tedbirlerin alınmasını ister. Bankaca alınan bu tedbirlerin mahiyet ve kapsamına göre Kurul, malî bünyenin güçlendirilmesi için Merkez Bankasının görüşü alınarak bankanın kanuni karşılık yükümlülüklerini gerektiğinde cezai faizlerini de kaldırmak suretiyle ertelemeye veya düşürmeye yetkilidir. Verilen süre içinde gerekli tedbirlerin alınmaması veya zararların özkaynakları aşarak yabancı kaynaklara sirayet ettiğinin veya bu durumun gerçekleşmek üzere olduğunun tespiti halinde, banka sermayesi Kurul tarafından re'sen artırılarak, verilecek süre içinde hissedarlar artırılan sermayeyi taahhüde davet edilir. Sermayenin artırılmasına Kurul tarafından re'sen karar verilmesi halinde 29/6/1956 tarihli ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümleri uygulanmaz. Re'sen artırılan sermayenin verilen süre içinde hissedarlar veya bunların rüçhan haklarını devrettikleri Kurulca uygun görülecek kişiler tarafından taahhüt edilmemesi halinde, Kurul;

- Artırılan sermayenin Fon tarafından taahhüt edilerek ödenmesi,
- İsteklisi bulunduğu takdirde, bankanın gerektiğinde Fondan da malî destek sağlamak suretiyle bir başka bankayla birleştirilmesi veya bu bankaya devredilmesi,

Dahil olmak üzere, malî bünyenin güçlendirilmesi ve bankanın yeniden yapılandırılması ile ilgili her türlü önlemi almaya ve uygulanmasını istemeye yetkilidir. Kurul, malî bünyenin güçlendirilmesi amacıyla zorunlu hallerde iştirak ve gayrimenkullerin sermaye olarak konulmasına izin verebilir.

4. a) Bir bankanın yönetim ve denetimini doğrudan ya da dolaylı olarak, tek başına veya birlikte elinde bulunduran ortakların, banka kaynaklarını bankanın emin şekilde çalışmasını tehlikeye düşürecek biçimde kendi lehlerine kullandıkları veya bankayı bu suretle zarara uğrattıkları tespit edildiği takdirde, Kurul bunların temettü hariç ortaklık haklarını ve bankanın yönetimini Fona devretmeye yetkilidir. Bu şekilde kullanılan kaynaklar veya uğranılan zarar, Kurum tarafından verilen süre içinde iade veya tazmin edilmediği veya Kurumca uygun görülecek biçimde teminatlandırılmadığı ve bu şekilde kullanılan kaynaklar ve uğranılan zarar özkaynakları aştığı takdirde, bunlara ait hisseler başkaca bir işleme gerek kalmaksızın Fona intikal eder. Bankanın yönetiminin Fona devredilmesi halinde, Kurumun yazılı bildirimi üzerine bankanın yönetim ve denetimini doğrudan veya dolaylı olarak, tek başına veya birlikte elinde bulunduran ortaklar ile tüzelkişi ortakların sermayesinin yüzde onundan fazlasına sahip gerçek kişi hissedarları en geç yedi gün içinde kendilerine, eşlerine ve velayet altındaki çocuklarına ait taşınmaz mal ve iştiraklerini, haczi caiz olan taşınır mal, hak ve alacaklarını ve menkul kıymetlerini ve her türlü kazanç ve gelirleri ve ayrıca bildirimden önceki iki yıl içinde ivazlı veya ivazsız olarak iktisap ettikleri veya devrettikleri taşınmaz mal, haczi caiz taşınır mal, hak, alacak ve menkul kıymetlerini gösterir birer mal beyannamesini Fona vermek zorundadırlar. Bu mal beyannamesinin hüküm ve sonuçları hakkında 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun ilgili hükümleri geçerlidir. Bu hükmün uygulanmasında,

Kurumun başvurusu üzerine bankanın yönetim ve denetimini doğrudan veya dolaylı olarak, tek başına veya birlikte elinde bulunduran ortakların malvarlıkları üzerine mahkemece teminat aranmaksızın ihtiyati tedbir, ihtiyati haciz kararları ile ilgililerin yurtdışına çıkmasına yasaklama dahil, alacaklıların menfaati için zorunlu olan her türlü muhafaza tedbirinin alınmasına karar verilir. Bu şekilde alınan tedbir ve hacizler, karar tarihinden itibaren altı ay içinde dava veya icra-iflas takibine konu olmazsa kendiliğinden ortadan kalkar. Kurumun ilgililer hakkında 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun Onbirinci Bab hükümlerine göre açacağı iptal davasında aciz vesikası şartı aranmaz.

b) Bu Kanun hükümleri çerçevesinde yönetim ve denetimleri Fona intikal eden bankaların, alacaklarını dava veya takip yoluyla tahsil etme cihetine gitmeleri halinde 492 sayılı Harçlar Kanununun 2 nci maddesi hükümleri uygulanmayacağı gibi, her türlü ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz taleplerinde teminat şartı aranmaz. Fonun ve Fona intikal eden bankaların alacaklarına ilişkin davalarda Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun seri muhakeme usulü hükümleri uygulanır.

c) Kurul, bu madde hükümleri çerçevesinde yönetimi veya hisseleri Fona intikal eden bankalar hakkında bu maddede belirtilenler de dahil olmak üzere, bankanın malî bünyesinin güçlendirilmesi ve yeniden yapılandırılması için gerekli her türlü tedbiri almaya yetkilidir.

5. Bir bankanın;

a) (2) ve (3) numaralı fıkralarda belirtilen tedbirlerin kısmen veya tamamen alınmış olmasına rağmen malî bünyesinin güçlendirilmesine imkan bulunmadığı ya da malî bünyesinin bu tedbirler alınsa dahi güçlendirilemeyecek derecede zayıflamış olduğu,

b) Faaliyetine devamının mevduat sahiplerinin hakları ve malî sistemin güven ve istikrarı bakımından tehlike arzettiği,

Tespit edildiği takdirde, bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izni, Kurulun en az beş üyenin aynı yöndeki oyuyla aldığı karara istinaden yapacağı öneri üzerine Bakanlar Kurulu tarafından kaldırılır.

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu

MADDE 15. – 1. Bankalardaki tasarruf mevduatı kamu tüzelkişiliğini haiz “Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu” tarafından sigorta edilir.

2. Fonun kaynakları;

a) Sigorta primlerinden,

b) 10 uncu maddeye göre zamanaşımına uğrayan mevduat, emanet ve alacaklardan,

c) Kuruluş izni verilen bankaların kurucularının 7 nci maddenin (2) numaralı fıkrasının (d) bendinde belirtilen asgari sermayenin yüzde onu tutarında Fona yatıracakları sisteme giriş payından,

d) 8 inci maddenin (2) numaralı fıkrası hükümleri çerçevesinde, devralan bakımından verilen hisse devir izinlerinde, hisseleri devralan ortaklar tarafından, devralınan hisselerin nominal bedelinin veya borsa değeri daha yüksek olduğu takdirde borsa değerinin yüzde biri oranında Fona yatırılacak tutarlardan,

e) Bu Kanun hükümlerine aykırılık dolayısıyla hükmolunacak adli para cezaları ile idarî para cezalarının yüzde ellisinden,

f) Fon mevcudunun gelirleri ile sair gelirlerden,

Oluşur. Fon olağanüstü hallerde, Hazine Müsteşarlığından izin almak kaydıyla borçlanabilir.

3. Fon her türlü vergi, resim ve harçtan muaftır. Fon kaynakları ile her türlü alacaklarının tahsilinde 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanır. Fon, 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanunu, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ve 832 sayılı Sayıştay Kanunu ile bunların ek ve değişikliklerine tâbi değildir.

4. Fon, Kurulca hazırlanacak Fon yönetmeliği dahilinde Kurum tarafından idare ve temsil olunur. Fon mevcudunun kullanılış şekil ve esasları da Fon yönetmeliğinde gösterilir.

5. a) Fon mevcudunun ihtiyacı karşılayamaması durumunda bankalardan ileride doğacak prim yükümlülüklerine mahsuben bir önceki yılda ödedikleri sigorta primi toplamına kadar avans alınabilir. Bu avans Kurulca belirlenecek oran üzerinden hesaplanacak faizi ile birlikte, doğacak prim borçlarına mahsup edilir.

b) Olağanüstü şartlar nedeniyle, bankalardan alınan avansın ihtiyacı karşılamakta yetersiz kalması halinde, bakiye kısım için Kurulun talebi üzerine Merkez Bankasınca Fona avans verilir. Alınan avansın vadesi, tutarı, geri ödeme şekil ve şartları ile uygulanacak faiz oranı ve diğer hususlar Kurulun görüşü alınarak Merkez Bankasınca belirlenir.

6. a) Sigortaya tâbi olacak tasarruf mevduatının kapsamı, tutarı, sigorta priminin tarifesi ile tahsil zamanı, şekli ve diğer hususlar Kurulun önerisi üzerine Bakanlar Kurulu kararıyla belirlenir. Mevduat kabul eden bütün bankalar, kabul ettikleri tasarruf mevduatını bu kapsam ve şartlar dahilinde sigorta ettirmek zorundadır.

b) Bir bankanın sermayesinin yüzde on ve daha fazlasına sahip ortakları ile yönetim kurulu veya müdürler kurulu başkan ve üyelerine, genel müdür ve yardımcılara, kredi açmaya yetkili memurlarına, denetçilerine ve bunların ana, baba, eş ve çocuklarına ait o bankadaki tasarruf mevduatı sigortaya tâbi değildir.

c) Bankalarca Fona ödenen primler kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider kabul edilir.

Bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izninin kaldırılmasının sonuçları

MADDE 16. – 1. Bir bankanın bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izninin kaldırılması halinde, yönetim ve denetimi Fona intikal eder.

2. İznin kaldırılmasına ilişkin Bakanlar Kurulu Kararının Resmî Gazetede yayımlandığı tarihten itibaren banka hakkındaki ihtiyati tedbir dahil her türlü icra ve iflas takibatı durur.

3. Fon, yönetim ve denetimi kendisine intikal eden bankada mevduat sahipleri ile diğer alacaklıların haklarını korumaya yönelik tedbirleri alır. Bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izni kaldırılan bankanın 17 nci maddede sayılan ilgililerinin mal, hak ve alacaklarına Fonun talebi üzerine mahkeme tarafından teminat şartı aranmaksızın ihtiyati tedbir veya ihtiyati haciz konulabilir. Bu şekilde alınan ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz kararları, karar tarihinden itibaren altı ay içinde dava ve icra-iflas takibine konu olmaz ise kendiliğinden ortadan kalkar. Bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izninin kaldırıldığı tarihten itibaren bankanın alacaklıları, alacaklarını temlik edemez veya bu sonucu doğurabilecek işlemleri yapamazlar. Fon, yönetim ve denetimi kendisine intikal eden bankadaki sigortalı mevduatı doğrudan veya ilan edeceği başka bir banka aracılığı ile ödeyerek, mevduat sahipleri yerine bankanın doğrudan doğruya iflasını ister. Bu görev ve yetki münhasıran Fona aittir. Bu şekilde yapılacak iflas isteminde 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 178 inci maddesinin ikinci fıkrası hükümü uygulanmaz.

4. İflas kararı alınması halinde Fon, iflas masasına imtiyazlı alacaklı sıfatıyla iştirak eder ve bu Kanunun uygulanması ile sınırlı olmak üzere 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununda yazılı iflas dairesi ve alacaklılar toplantısı ile iflas idaresi görev ve yetkilerine de sahip olarak bankayı anılan Kanun hükümleri çerçevesinde tasfiye eder.

5. İflasına hükmolunan bankanın Fona olan borçları, masanın nakit durumuna göre 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 232 nci maddesinde gösterilen sıra cetvelinin kesinleşmesi beklenmeksizin ödenir.

6. İflas kararı verilmeyen hallerde banka hakkında 18 inci maddenin (2) numaralı fıkrası hükümleri uygulanır.

7. Türkiye’de şubesi bulunan yurtdışında kurulu bankaların herhangi bir nedenle bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme yetkilerinin kaldırılması, faaliyetlerinin durdurulması, iflas veya tasfiyelerine karar verilmesi veya konkordato ilan etmeleri halinde, bu bankaların Türkiye’deki şubeleri hakkında da 14 üncü maddenin (5) numaralı fıkrası hükümleri ile bu madde hükümleri uygulanır. Bu şubelerin mevcut ve alacaklarının yurtdışına transferine ilişkin esaslar Kurulca belirlenir.

8. Fon, iflas masasının aktifindeki paralarla, iflas idaresi sıfatıyla tahsil ettiği paraları muhafaza ve nemalandırma hususunda 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 9 uncu ve sair ilgili maddelerine tâbi değildir. 2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanununun 36 ncı maddesinin birinci fıkrası hükmü bu paralar için uygulanmaz.

9. Fon, iflas idaresi sıfatıyla ve masanın menfaatine olduğu takdirde her türlü alacaklar bakımından tahkim, sulh, kabul ve feragat yetkilerini haizdir. Müflise ait menkul ve gayrimenkullerin satışında 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümleri uygulanmaz.

Şahsi sorumluluk

MADDE 17. – 1. Bir bankanın yönetim kurulu ve kredi komitesi başkan ve üyeleri ile genel müdür, genel müdür yardımcıları ve imzaları bankayı ilzam eden memurlarının kanuna aykırı karar ve işlemleriyle bankanın iflasına neden olduklarının tespiti halinde, bankaya verdikleri zararlarla sınırlı olarak bunların şahsi sorumlulukları yoluna gidilerek, Kurul kararına istinaden ve Fon'un talebi üzerine şahsen iflaslarına mahkemece karar verilebilir. Bu karar ve işlemler bankanın yönetim ve denetimini doğrudan veya dolaylı olarak tek başına veya birlikte elinde bulunduran ortaklara menfaat temini amacıyla yapıldığı takdirde, menfaat temin eden ortaklar hakkında da temin ettikleri menfaat üzerinden aynı hüküm uygulanır. 14 üncü maddenin (4) numaralı fıkrasındaki mal beyannamesine ve muhafaza tedbirlerine ilişkin hükümler burada da kıyasen uygulanır.

2. Bu madde, 14 üncü maddenin (4) numaralı fıkrası gereğince ortaklık hakları sınırlandırılan ya da hisseleri devrolunan ortaklar ile anılan fıkra da belirtilen işlemlerde sorumluluğu bulunan ve bu maddenin (1) numaralı fıkrasında sayılan banka görevlileri hakkında da bankanın iflası aranmaksızın uygulanır.

3. Mahkemece iflasına karar verilenler hakkındaki takibi, alacaklı sıfatıyla Fon yürütür.

4. Bu madde hükmüne göre iflası istenenler hakkında mahkemece 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 257 nci ve izleyen maddeleri hükümleri uygulanır.

5. 16 ncı madde hükümleri, bu maddeye göre şahsi iflası istenenler hakkında da uygulanır.

Bankaların devir, birleşme ve tasfiyesi

MADDE 18. – 1. Türkiye'de faaliyette bulunan bankalardan birinin diğer bir veya birkaç banka ile birleşmesi veya bütün borç, alacak ve mevduatını Türkiye'de faaliyette bulunan diğer bir bankaya devretmesi, Kurulun iznine bağlıdır. İzin tarihinden itibaren üç ay içinde ilgili bankaların yetkili organlarıncı karar alınarak devir veya birleşme işlemlerine geçilmediği takdirde, verilen izin geçersiz olur. Merkez Bankası, Kurulca alınacak karar üzerine devir veya birleşme işlemleri süresince bankalara mevduat munzam karşılıkları hesabından iadeler yapabilir veya bu yükümlülüklerini erteleyebilir. Bankaların bu madde hükümlerine göre birleşme ve devirlerinde 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümleri uygulanmaz. Birleşme ve devirlere ilişkin esas ve usuller Bakanlar Kurulu Kararı ile çıkarılacak bir yönetmelik ile belirlenir. Birleşme veya devir işleminin kesinleşmesini müteakip, devredilen bankanın bütün hak ve borçları ile mevduatı devralan bankaya geçer ve devredilen bankanın tüzelkişiliği sona ererek kaydı Ticaret Sicilinden silinir.

2. Türkiye'de faaliyette bulunan bankalar faaliyetlerine son vermek ve bunları tasfiye etmek istedikleri takdirde, durumu Türkiye çapında basını ve dağıtım yapılan en az iki gazete ile ilan ve mevduat sahipleri ile alacaklılarına veya bu durumda sayılabilecek kişi ve kurumlara tebliğ ederek ellerinde bulunan aynı ve nakdî her türlü mevduat ile emanet ve cari hesap bakiyelerini ve sair borçlarını, vadeli olsalar bile vadelerini beklemeksizin iki ay içinde iadeye ve bu süre içerisinde sahibi başvurmayan aynı ve nakdî her türlü mevduat, emanet ve alacakları Kuruma tevdi etmeye mecburdurlar. Kurum, bu suretle verilen değerleri, takip eden yılbaşından başlamak üzere on yıl süre ile her yıl başında usulüne göre ilan etmek suretiyle saklar. Son ilan tarihinden itibaren altı ay içinde aranmayan bu değerler Fona gelir kaydolunur. Kurum, tasfiye işlemlerini denetlemeye ve ilgililerden gerek göreceği her türlü belge ve bilgiyi istemeye yetkilidir.

Türkiye Bankalar Birliği

MADDE 19. – 1. Bu Kanuna tâbi bankalar faaliyet izni aldıkları tarihten itibaren bir ay içinde Türkiye Bankalar Birliğine üye olmak zorundadırlar. Tüzel kişiliği haiz ve kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu olan bu Birliğin amacı;

- a) Bankacılık mesleğinin gelişmesini temin etmek,
- b) Bankaların birlik ve bankacılık mesleğinin gerektirdiği vakar ve disiplin içinde ekonominin ihtiyaçlarına uygun olarak çalışmalarını sağlamak,
- c) Bankalar arasındaki haksız rekabeti önlemek amacıyla, gerekli her türlü tedbiri almak ve uygulamak,
- d) İlan ve reklamlarında bankaların uyacakları esas ve şartları tür, şekil, nitelik ve miktarları itibarıyla Kurumun uygun görüşünü alarak tespit etmektir.

2. Birlik, bankacılık konusundaki mevzuatı ve aldığı karar ve önlemlerin uygulanmasını takip eder ve Kurumca alınması istenen tedbirleri alır.

3. Birliğin organ seçimleri bu Kanunda öngörülen esaslar çerçevesinde gizli oyla ve yargı gözetimi altında gerçekleştirilir. Seçim yapılacak genel kurul toplantısından en az onbeş gün önce seçimlere katılacak üye kuruluşları ve temsilcilerini belirleyen liste, toplantının gündemini, yerini, gününü, saatini ve çoğunluk olmadığı takdirde yapılacak ikinci toplantıya ilişkin hususları belirten bir yazı ile birlikte üç nüsha olarak Yüksek Seçim Kurulunca belirlenecek seçim kurulu başkanı hakime tevdi edilir. Hakim gerekli incelemeyi yaparak listeyi ve diğer hususları onaylar, bir sandık kurulu başkanı ve iki sandık kurulu üyesi ile bunlar için birer yedek üye atar. Oy verme işlemi gizli oy, açık sayım ilkelerine göre yapılır. Seçim süresinin sonunda seçim sonuçları tutanakla tespit edilip seçim sandık kurulu başkanı ve üyeleri tarafından imzalanır. Tutanağın düzenlenmesinden itibaren iki gün içinde seçimlere yapılacak her türlü itirazlar hakim tarafından aynı gün incelenir ve kesin olarak karara bağlanır.

4. Birliğin organları, çalışma esasları ve faaliyetlerinin kapsamı Kurulun, Birliğin görüşünü alarak yapacağı öneri üzerine Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulacak Birlik Statüsünde gösterilir. Bankalar, Birlik Statüsüne ve Birlik tarafından alınacak karar ve tedbirlere uymak zorundadır. Birliğin giderleri, Birlik Statüsü gereğince tespit olunan oy sayısına göre bankalara dağıtılır. Bankalar, kendilerine düşen masraf paylarını statüde belirtilen süre içinde yatırmak zorundadırlar. Masraf iştirak payları belirlenen süre içinde ödenmediği takdirde Birlik tarafından icra yoluyla tahsil olunur. Masraf iştirak paylarının ödenmesine dair kararlar 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 68 inci maddesinde yazılı resmi belge niteliğindedir.

5. Birliğin aldığı genel ya da özel nitelikteki karar ve tedbirlere zamanında ve tam olarak uymayan üyeler hakkında Birlik Yönetim Kurulunca bir milyar liraya kadar para cezası uygulanabilir. Birlik, cezaları bir yandan ilgiliye tebliğ etmekle beraber diğer yandan gelir kaydı için Fona bildirir. Bu cezalar tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde ödenmediği takdirde Fon tarafından 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre takip ve tahsil olunur.

Diğer hükümler**MADDE 20. – 1. Bakanlar Kurulu;**

a) Bankaların ödünç para verme işlemleri ve mevduat kabulünde uygulayacakları azami faiz oranları ile sağlayacakları diğer menfaatlerin nitelikleri ile azami miktar ya da oranlarını tespit etmeye, bunları kısmen veya tamamen serbest bırakmaya,

b) Kredilerin kalkınma planlarının amaçlarına uygun olarak yönlendirilmesi için fon kurmaya, kaldırmaya, kaynağını kredilere tahakkuk ettirilen faizlerden veya sair suretlerle sağlamaya,

Yetkilidir. Bakanlar Kurulu, (a) bendinde belirtilen yetkilerini Merkez Bankasına devredebilir.

2. Mevduat kabul etmeyen bankalar bu Kanunun 10 uncu maddesinin (2), (3) ve (4) numaralı, 11 inci maddesinin (1), (2), (3), (4), (5), (6), (7), (8) numaralı fıkraları ile 12, 15(2/c,d ve e bentleri hariç), 16 ve 17 nci maddeleri hükümlerine tâbi değildir. Bu bankaların kuruluşunda ödenmiş

sermaye tutarı 7 nci maddenin (2) numaralı fıkrasının (d) bendinde belirtilen tutarın üçte ikisinden az olamaz. Bu bankaların bankalardan ve kendi müstakrizlerinden genel esaslar dahilinde sağladıkları paralar mevduat sayılmaz.

3. 21, 22 ve 23 üncü madde hükümleri hariç olmak üzere, bu Kanundaki parasal tutar ve sınırlardan her biri, her yıl, kısmen ya da tamamen, Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından açıklanan toptan eşya fiyatları endeksinin iki katının gerektirdiği miktar ve sınırları geçmemek üzere Kurul kararıyla artırılabilir. Bu Kanunun 21, 22 ve 23 üncü maddelerinde yer alan maktu para cezaları ise, her yıl Ocak ayından geçerli olmak üzere, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun Mükerrer 298 inci maddesi uyarınca tespit edilecek yeniden değerlendirme oranı kadar artırılmak suretiyle bulunacak tutarlar üzerinden uygulanır.

4. Bankaların, kimliklerini ve vergi kimlik numaralarını belgelemeyen müşterileri adına mevduat, kredi ve her ne ad altında olursa olsun hesap açmaları, sözleşme düzenlemeleri, havale ve kambiyo hizmetleri ile diğer bankacılık ve malî hizmetleri vermeleri yasaktır. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin esas ve usuller Kurumun görtüşü alınarak Maliye Bakanlığınca düzenlenir. Bu fıkra hükmüne ve Maliye Bakanlığınca yapılan düzenlemelere uymayanlar hakkında, 2/4/1998 tarihli ve 4358 sayılı Kanunun 5 inci maddesi hükmünün uygulanması bu Kanunun 24 üncü maddesinde belirlenen kovuşturma usulüne tâbi değildir.

5. Bankalar dışındaki malî kuruluşların kuruluş ve faaliyetleri bu Kanun hükümlerine tâbi değildir. Bu kurumların kuruluşlarına, faaliyetlerine, organlarına ve tasfiyelerine ilişkin hususlar ile bunların 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun ve diğer mevzuatın çeke ilişkin hükümlerine tâbi olup olmayacağı Bakanlar Kurulunca düzenlenir. Düzenleme dışı kalan hususlarda 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve ilgili diğer kanun hükümleri uygulanır.

İdari suç ve cezalar

MADDE 21. – 1. Kurul kararıyla ve gerekçesi belirtilmek suretiyle bankalara, bu Kanunun;

a) 8 inci maddesinin (2) numaralı fıkrasındaki izin alınmaksızın yapılan pay devirlerinin pay defterine kaydedilmesi hâlinde iki milyar lira,

b) 9 uncu maddesinin (2) ve (3) numaralı fıkralarına aykırı şekilde atama yapılması veya (5) numaralı fıkrasında belirtilen kişilerin yasaklanan görevlerde çalıştırılması halinde beş milyar lira ve cezanın tebliğ tarihinden itibaren on iş günü içinde aykırılığın giderilmemesi halinde bu sürenin bitiminden itibaren geçen her gün için verilmiş olan cezanın yüzde onu tutarında,

c) 9 uncu maddesinin (6) numaralı fıkrasına aykırı şekilde şube ve temsilcilik açılması halinde on milyar lira,

d) 10 uncu maddesinin (2) numaralı fıkrasındaki yükümlülüğün yerine getirilmemesi halinde bir milyar lira,

e) 11 inci maddesinin (2), (3), (7) ve (8) numaralı fıkralarındaki kredi sınırlarına uyulmaması halinde iki milyar liradan az olmamak üzere aykırılık oluşturan tutarın yüzde biri ve (9) numaralı fıkrasındaki kredi yasaklarına uyulmaması halinde verilen kredinin yüzde beşi tutarında,

f) 11 inci maddesinin (11) numaralı fıkrasına aykırı davranılması halinde bir milyar lira,

g) 11 inci maddesinin (12) numaralı fıkrasına göre ayrılması gereken karşılıkların tesis edilmemesi halinde, beşyüz milyon liradan az olmamak üzere, ayrılması gereken karşılık tutarının binde ikisi; üç aydan az olmamak üzere Kurumca verilecek süre içinde aykırılığın giderilmemesi halinde ise tesis edilmeyen karşılık tutarının yüzde üçü tutarında,

h) 12 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasındaki sınırlama ve yasaklamalara aykırı davranılması halinde, iki milyar liradan az olmamak üzere, aykırılık teşkil eden tutarın yüzde beşi ve cezanın tebliğ tarihinden itibaren bir yıl içinde aykırılığın giderilmemesi durumunda ise bu sürenin bitiminden itibaren aykırılığın giderildiği tarihe kadar geçen her gün için verilen cezanın yüzde biri tutarında,

ı) 12 nci maddesinin (2) numaralı fıkrasındaki yasaklama ve sınırlamalara aykırılık halinde, iki milyar liradan az olmamak üzere, yasaklama ve sınırlama konusu değer in yüzde onu ve cezanın

tebliğ tarihinden itibaren bir yıl içinde aykırılığın giderilmemesi durumunda ise, kredi kullandırımından kaynaklanan aykırılık hariç, bu sürenin bitiminden itibaren aykırılığın giderildiği tarihe kadar geçen her gün için verilen cezanın yüzde biri tutarında,

j) 13 üncü maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendi ile (2) ve (4) numaralı fıkralarına aykırı davranılması halinde üç milyar lira,

k) 20 nci maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca alınan kararlara ve yapılan düzenlemelere aykırı şekilde faiz alınması veya verilmesi ya da sair menfaat sağlanması halinde, bir milyar liradan az olmamak üzere, sağlanan menfaat tutarında,

l) İlgili maddelerine göre, Bakanlar Kurulu ve Kurum tarafından bu Kanuna dayanılarak alınan kararlara, çıkarılan yönetmelik ve tebliğlere ve yapılan diğer düzenlemelere uyulmaması halinde bir milyar lira,

İdari para cezası uygulanır.

İdari para cezalarının uygulanmasından önce ilgili bankanın savunması alınır. Savunma istendiğine ilişkin yazının tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde savunma verilmemesi halinde savunma hakkından feragat edildiği kabul edilir. İdari para cezalarının verilmesini gerektiren fiillerin tekrarı halinde, süreli ve oransal cezalar hariç olmak üzere, verilen para cezası iki katı, ikinci ve müteakip tekrarlarda üç katı artırılarak uygulanır. Bu cezaların verildiği tarihten itibaren iki yıl içinde idari para cezası verilmesini gerektiren aynı fiil işlenmediği takdirde, önceki cezalar tekrarda esas alınmaz. Verilen para cezaları bir taraftan ilgili bankaya tebliğ edilmekle beraber diğer taraftan tahsil ve gelir kaydı için Fona bildirilir.

2. Bu maddeye göre ceza uygulama hakkı, aykırılığın vuku bulduğu tarihten itibaren beş yıllık zamanasımına tâbidir.

3. Bu Kanunun 22 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasındaki suçları işleyenler hakkında kanuni kovuşturmaya geçilmekle birlikte, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Kurul kararına istinaden Kurumun talebi üzerine valiliklerce bunların işyerleri geçici olarak kapatılacağı gibi, ilan ve reklamları durdurulur ya da toplatılır. Bu hüküm 9 uncu maddenin (6) numaralı fıkrası hükümlerine aykırı olarak yurtiçinde açılan şube ve temsilcilikler hakkında da uygulanır.

Adli suç ve cezalar

MADDE 22. – 1. Bu Kanuna göre alınması gereken izinleri almaksızın bankacılık işlemleri ile uğraşan veya mevduat kabul eden veya ticaret unvanları, her türlü belgeleri, ilan ve reklamları veya kamuoyuna yaptıkları açıklamalarda banka adını kullanan, mevduat kabul ettikleri, bankacılık yaptıkları izlenimini yaratacak söz ve deyimleri kullanan gerçek kişiler ile tüzelkişilerin görevlileri, fiile katılma derecelerine göre, üç yıldan beş yıla kadar hapis ve üç milyar liradan beş milyar liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar. Ayrıca Kurulun talebi üzerine, bu suçları işleyen kişilerin işyerlerinin sürekli veya bir yılı geçmemek üzere geçici olarak kapatılmasına, ilan ve reklamlarının durdurulması veya toplatılmasına mahkemece karar verilir.

2. Bu Kanunun 10 uncu maddesinin (3) numaralı fıkrası hükmü saklı kalmak kaydıyla, mevduat sahiplerinin mevduatlarını geri almalarını kasıtlı olarak engelleyen bankaların görevli veya ilgili mensupları altı aydan iki yıla kadar hapis ve bir milyar lira ağır para cezası ile cezalandırılır.

Bu Kanunun 14 üncü maddesi hükümlerine uymayan bankaların işlerini fiilen yöneten mensupları görev ve ilgilerine ve fiile katılma derecelerine göre iki milyar liradan beş milyar liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte iki yıldan dört yıla kadar ağır hapis cezasıyla cezalandırılırlar. Şu kadar ki, bu fiiller bankanın yönetim ve denetimini doğrudan veya dolaylı olarak tek başına veya birlikte elinde bulunduran ortaklara veya bunların iştirak ve kuruluşlarına yarar sağlamak amacıyla yapıldığı takdirde ağır para cezası beş milyar liradan az olmamak üzere bu yararların beş katı olarak hükmedilir.

3. Banka yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile diğer mensupları görevleri dolayısıyla kendilerine tevdi olunan veya muhafazaları, denetim veya sorumlulukları altında bulunan bankaya ait para veya sair varlıkları zimmetlerine geçirirlerse altı yıldan oniki yıla kadar ağır hapis cezası ile cezalandırılacakları gibi bankanın uğradığı zararı tazmine mahkûm edilirler. Bu fıkra gösterilen

suç, bankayı aldatacak ve fiilin açığa çıkmamasını sağlayacak her türlü hileli faaliyette bulunmak suretiyle işlenmişse faile oniki yıldan aşağı olmamak üzere ağır hapis ve meydana gelen zararın üç katı kadar ağır para cezası verilir. Ayrıca meydana gelen zararın ödenmemesi halinde mahkemece re'sen ödettilmesine hükmolunur. Zararın kovuşturma yapılmadan önce tamamıyla ödenmiş olması halinde cezaların yarısı, ödeme hükümden önce gerçekleştirilmiş ise üçte bir oranında indirilir.

4. Bu Kanunda gösterilen yetkili mercilerin ve denetim görevlilerinin istedikleri bilgi ve belgeleri vermeyen ya da denetim görevlilerinin görevlerini yapmalarına engel olan gerçek kişilerle tüzelkişilerin görevli ve ilgilileri bir yıldan üç yıla kadar hapis ve bir milyar liradan üç milyar liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar. Bu fıkra da belirtilen cezalar 13 üncü maddenin (5) numaralı fıkrasında belirtilen yükümlülüğe uymayan bankaların sorumluluğu bulunan görevli ya da ilgilileri hakkında da uygulanır.

5. Bankaların bu Kanunda gösterilen merciler ile denetim görevlilerine, mahkemelere ve diğer resmi dairelere hitaben düzenledikleri belgelerle yayımladıkları belgelerde yapılan gerçeğe aykırı beyanlardan, işlemlerin kayıt dışı bırakılmasından veya gerçek mahiyetlerine uygun düşmeyen bir şekilde muhasebeleştirilmesinden, kanuni ve yardımcı defterler ile kayıtlar, şubeler, yurtiçi ve yurtdışındaki muhabirler ile hesap uygunluğu sağlanmadan bilançolarının kapatılmasından dolayı bunları veya bunların düzenlenmesine esas olan her türlü belgeleri imza edenler görev ve ilgilerine ve fiile katılma derecelerine göre bir yıldan üç yıla kadar hapis ve üç milyar liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

6. Bir bankanın itibarını kırabilecek ya da şöhretine ya da servetine zarar verebilecek bir hususa kasten sebep olan ya da bu yolda asılsız haberler yayanlar için bir yıldan iki yıla kadar hapis ve bir milyar liradan iki milyar liraya kadar ağır para cezası hükmolunur. Bu fiilin 15/7/1950 tarihli ve 5680 sayılı Basın Kanununda belirtilen ya da radyo, televizyon, video, internet, kablolu yayın veya elektronik bilgi iletişim araçları ve benzeri yayın araçlarından biri ile işlenmesi halinde bir yıldan üç yıla kadar hapis ve iki milyar liradan dört milyar liraya kadar ağır para cezasına hükmolunur. İsimleri belirtilmese dahi bankaların güvenilirliği konusunda kamuoyunda tereddüte yol açarak bankaların mali bünyelerinin olumsuz etkilenmesine neden olabilecek nitelikte asılsız haberleri yukarıda belirtilen araçlarla yayınlayanlara iki milyar liradan dört milyar liraya kadar ağır para cezası verilir.

7. Bu Kanunun uygulanmasında ve uygulanmasının denetiminde görev alanlar, görevleri sırasında öğrendikleri bankalar ile bunların iştirakleri, kuruluşları ve müşterilerine ait sırları bu Kanuna ve özel kanunlarına göre yetkili olanlardan başkasına açıklayamazlar ve kendi yararlarına kullanamazlar. Bu yükümlülük görevden ayrılmalarından sonra da devam eder. Bu yükümlülüğe uymayan kimseler için bir yıldan üç yıla kadar ağır hapis ve iki milyar liradan az olmamak üzere ağır para cezasına hükmolunur.

8. Bankaların mensupları ve diğer görevlileri, sıfat ve görevleri dolayısıyla öğrendikleri bankalara veya müşterilerine ait sırları bu konuda kanunen açıkça yetkili kılınan mercilerden başkasına açıklayamazlar. Bu yükümlülük görevden ayrılmalarından sonra da devam eder. Bu madde hükmüne aykırı davrandığı tespit edilen kişiler için bir yıldan üç yıla kadar ağır hapis ve bir milyar liradan az olmamak üzere ağır para cezasına hükmolunur. Banka ve müşterilerine ait sırları açıklayan üçüncü kişiler hakkında da aynı cezalar uygulanır. Kredilerin takip ve kontrolü için, ana faaliyet konuları para ve sermaye piyasaları ile sigortacılık olan ve bu konularda özel kanunlarına göre alınan izin ve ruhsat ile faaliyet gösteren mali kurumlar arasında müşterileri ile ilgili olarak doğrudan doğruya veya en az on kurum tarafından kurulacak şirketler vasıtasıyla yapılacak bilgi alışverişi bu hükmün dışındadır.

9. (7) ve (8) numaralı fıkralarda yazılı kişiler sırları kendileri ya da başkaları için yarar sağlamak amacıyla açıklarlarsa, üç yıldan beş yıla kadar ağır hapis cezasına ve üç milyar liradan az olmamak üzere ağır para cezasına mahkûm edilmekle birlikte, fiilin önemine göre bu Kanun kapsamına giren kuruluşlarda görev yapmaları geçici veya sürekli olarak yasaklanır.

10. Bu Kanuna göre suç teşkil eden hareket ve fiiller başka kanunlara göre de cezayı gerektirdiği takdirde, faileri hakkında en ağır cezayı gerektiren kanun maddesi uygulanır. 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun sorumluluğu gerektiren hükümleri saklıdır.

Diğer kanunlara aykırılıklar

MADDE 23. – 1. 14/1/1970 tarihli ve 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun 4 üncü maddesinin (II) numaralı paragrafının (d) bendi ile 52 nci madde düzenlemelerine uymayan; 40 ıncı maddesinin (II) numaralı paragrafının (a) bendi uyarınca umumi disponibilite ve mevduat karşılıkları için tespit edilen oranları süresi içinde tesis etmeyen veya noksan tesis eden ya da (c) bendi uyarınca Merkez Bankasınca alınan ayarlama kararlarına uymayan bankaların, kurum ve kuruluşların sorumluları hakkında beşyüz milyon liradan bir milyar liraya kadar para cezası uygulanır.

2. 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun 43 ve 44 üncü maddelerinde gösterilen zorunluluk ve yükümlülüklerin yerine getirilmemesi halinde sorumlular hakkında 22 nci maddenin (4) ve (5) numaralı fıkra hükümleri uygulanır.

3. Bu maddenin (1) ve (2) numaralı fıkra hükümleri dolayısıyla kovuşturma yapılması; kanuna aykırılığın Merkez Bankasınca tespiti halinde bu Bankaca Kuruma bildirimde bulunulması, diğer hallerde ise bu Bankanın görüşü alınarak Kurum tarafından Cumhuriyet Başsavcılığına yazılı başvuruda bulunulmasına bağlıdır.

4. 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun 35 inci maddesine aykırı hareket edenler 22 nci maddenin (7) ve (9) numaralı fıkraları gereğince cezalandırılırlar.

5. Diğer Kanunlarda 3182 sayılı Kanuna yapılan atıflar bu Kanunun ilgili maddelerine yapılmış sayılır.

Kovuşturma usulü ve para cezalarının tahsili

MADDE 24. – 1. Bu Kanunda belirtilen cezalara ilişkin suçlardan dolayı kovuşturma yapılması Kurumun Cumhuriyet Başsavcılığına yazılı başvuruda bulunulmasına bağlıdır. Bu başvuru ile Kurum aynı zamanda müdahil sıfatını kazanır.

2. Cumhuriyet savcıları kovuşturmaya yer olmadığına karar verirlerse, Kurum, 4/4/1929 tarihli ve 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununa göre kendisine tebliğ edilecek bu kararlara karşı itiraza yetkilidir.

3. 22 nci maddenin (6), (8) ve (9) numaralı fıkralarında yazılı suçlardan dolayı ilgili kuruluşların dava açma hakkı saklıdır.

4. Bu maddeye göre açılacak davalar, ilgili bankanın merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemelerde 8/6/1936 tarihli ve 3005 sayılı Meşhud Suçların Muhakeme Usulü Kanunu hükümlerine göre görülür.

5. Bu Kanunda gösterilen para cezaları 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri gereğince vergi dairelerince tahsil edilir. Para cezalarında tüzelkişilerin sorumluluğu 29/6/1956 tarihli ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 65 inci maddesine göre tayin olunur.

Kaldırılan ve değiştirilen hükümler

MADDE 25. – 1. 25/4/1985 tarihli ve 3182 sayılı Bankalar Kanunu ile ek ve değişiklikleri yürürlükten kaldırılmıştır.

2. 9/12/1994 tarihli ve 4059 sayılı Hazine Müsteşarlığı ile Dış Ticaret Müsteşarlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun, bu Kanunda düzenlenen görev ve yetkilere ilişkin hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır.

3. 14/1/1970 tarihli ve 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun 4 üncü maddesinin (I/f) bendi, 22 nci maddesinin (14) numaralı, 43 üncü maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkraları yürürlükten kaldırılmış, 4 üncü maddesinin (III/c) bendi ile 44 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir;

Banka dışı malî kurumlarla ilgili kuruluş izinleri ve bunlardan, tasfiyeleri hususunda karar alma yetkisi Hükûmete ait olanların tasfiyeleri hakkında karara varılmadan önce bankanın mütalaası alınır.

Madde 44- Banka, Türkiye’de faaliyette bulunan bankalar, özel finans kurumları, finansal kiralama şirketleri, faktoring şirketleri, finansman şirketleri ve bankaca uygun görülecek benzeri malî kurumların müşterilerinin risk durumlarını nezdinde toplamak maksadıyla Risk Merkezi kurar.

Yukarıdaki kurumlar, risk durumları hakkında bankanın kendilerinden istediği bütün bilgileri, bankanın talimatına göre belirteceği süre içinde ve standartlara uygun olarak vermekle yükümlüdürler.

Risk Merkezinin bütün işlem ve kayıtları gizli olup, banka ancak yukarıdaki kurumları, müşterilerinin veya kredi isteklilerinin risk durumları hakkında aydınlatabilir. Bilgi alma ve verme şekil ve şartları yönetmelikle belirtilir.

Bankaların keşide ettikleri protestolar, bankada toplanır. Bunların toplanma ve duyurulma esasları, Türkiye Bankalar Birliğinin görüşü alınarak banka tarafından tespit edilir.

GEÇİCİ MADDE 1. – a) Kurul Başkan ve üyeleri, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içinde atanırlar. İlk defa atanan üyelerden Başkan dışında, ikinci yılın sonunda kura sonucunda belirlenecek iki üye ve dördüncü yılın sonunda, kalan üyelerden kura sonucunda belirlenecek iki üyenin yerine, bu Kanunda belirtilen hükümlere uygun olarak yeni üye ataması yapılır.

b) Kurum, Başkan ve üyelerin atandığı tarihten itibaren en geç bir yıl içinde faaliyete geçer. Kurul, Kurumun faaliyete geçeceği tarihe kadar, Hazine Müsteşarlığı ile müştereken, Kurumun teşkilatına, faaliyetlerine ve bu Kanunun uygulamasına ilişkin hazırlık ve düzenlemeler yanında ilgili mercilere görev alanına giren konularda mütalaa ve önerilerde bulunmak da dahil olmak üzere istişari nitelikte çalışmalar yapar. Bu süre içinde Kurulun sekreteryaya hizmetleri Fon tarafından yerine getirilir

c) Kurumun faaliyete başlayacağı tarihe kadar, bu Kanunla Kuruma veya Kurula verilen görev ve yetkiler, ilgisine göre, mülga 3182 sayılı Bankalar Kanununda belirtilen Bakanlar Kurulu, Bakan, Hazine Müsteşarlığı ile bankalar yeminli murakıpları ve yardımcıları, Merkez Bankası ve Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından kullanılmaya devam olunur. 3182 sayılı Bankalar Kanununda yer almayan ve bu Kanunla getirilen düzenlemelerle ilgili yetkiler, Kurumun faaliyete başlayacağı tarihe kadar ilgili Bakan tarafından kullanılır.

d) Kurul Hazine Müsteşarlığı ile müştereken kuruluş bütçesini hazırlar. Bu bütçenin giderlerini karşılamak üzere bankalar, 1998 yıl sonu bilanço toplamaları üzerinden 6 ncı maddedeki esaslar çerçevesinde giderlere katılma paylarını tebligattan itibaren onbeş gün içinde öderler. Bakanlar Kurulu ilk iki yıl için 6 ncı maddenin (3) numaralı fıkrasında belirtilen oranı iki katına kadar artırmaya yetkilidir. Bütçenin uygulanması Kurulca yürütülür. Kuruluş bütçesi yürürlüğe girinceye kadar Kurul üyelerinin ücretleri, malî hakları ve sair giderler Fon tarafından karşılanır.

e) Hazine Müsteşarlığı Bankalar Yeminli Murakıpları Kurulu Başkanı ile bankalar yeminli murakıpları, murakıp yardımcıları ve Bankalar Yeminli Murakıpları Kurulunun diğer personeli, Kurumun faaliyete geçtiği tarihte başkaca bir işleme gerek kalmaksızın Kuruma devredilmiş sayılır. Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihteki Hazine Müsteşarlığı ile Merkez Bankasının bu Kanunun uygulanmasıyla ilgili personeli, muvafakatları alınmak kaydıyla, Kuruma naklen atanır. Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte, Müsteşarlık ve Merkez Bankasının bu Kanunun uygulanmasıyla ilgili personelinin; bu Kurumların yurtdışı teşkilatında görev yapan veya uluslararası kuruluşlarda görevli bulunan, lisans üstü eğitim nedeniyle yurtdışında bulunan veya askerlik ya da sair nedenlerle ücretsiz izinli olanların naklen atanma hakları saklıdır. Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde kullanılmayan haklar geçersiz olur. Muvafakatları olmayan personel gerektiğinde Kurum tarafından yeterli personel sağlanuncaya kadar ve her halde iki yılı geçmemek üzere 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun ek 8 ve ek 9 uncu maddeleri hükümlerine bağlı kalınmaksızın Kurumda geçici olarak görevlendirilebilir.

f) Hazine Müsteşarlığı ile Merkez Bankasından naklen atanacak ilgili personelden, yaş şartı dışındaki şartları taşıyan ve hazırlanacak yönetmeliğe göre yeterli görülenler arasında en az üç yıllık hizmeti bulunanlar, bankacılık uzmanı, üç yıldan az hizmeti olanlar bankacılık uzman yardımcısı olarak atanır. Bunların geldikleri Kurumlarda çalıştıkları süreler bankacılık uzman ve uzman yardımcılığında geçmiş sayılır. Devredilmiş sayılan ve naklen atanan personelden geldikleri kurumlara karşı mecburi hizmet yükümlülüğü bulunanların Kurumda geçirdikleri süreler bu yükümlülüklerin ifasında dikkate alınır.

g) Bu maddenin (e) fıkrası hükmüne göre Hazine Müsteşarlığından Kuruma devredilmiş sayılanların kadroları ile naklen ataması yapılan personel kadroları hiçbir işleme gerek kalmaksızın iptal edilerek, 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli cetvelin Hazine Müsteşarlığına ait bölümünden çıkartılmış sayılır.

GEÇİCİ MADDE 2. – a) Bu Kanuna göre çıkarılacak kararname, yönetmelik ve tebliğler yürürlüğe girinceye kadar, kaldırılan hükümlere dayanılarak çıkarılmış ve halen yürürlükte bulunan düzenlemelerin, bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

b) Bankalar, anasözleşmelerini bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihi izleyen bir yıl içinde, bu Kanuna uygun hale getirmek zorundadırlar.

c) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla faaliyet göstermekte olan bankaların yönetim ve denetiminin doğrudan ya da dolaylı olarak başka bir sermaye grubuna geçmesine yol açan hisse devir ve edinimlerine izin verilmesinde, 8 inci maddenin (2) numaralı fıkrasında belirtilen hükümlere uygunluk yanında, banka ödenmiş sermayesinin 7 nci maddenin (2) numaralı fıkrasının (d) bendinde belirtilen tutara yükseltilmesi şarttır. Ödenmiş sermayenin devre ilişkin izin tarihinden itibaren bir yıl içinde 7 nci maddenin (2) numaralı fıkrasının (d) bendinde belirtilen tutara yükseltilmemesi halinde, hisseleri devralan ortaklar temettü hariç ortaklık haklarından yararlanamaz. Bu halde diğer ortaklık hakları Fon tarafından kullanılır.

d) 9 uncu maddenin (1) numaralı fıkrasının murahhas üyelere ilişkin hükmü, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte görev yapmakta olan kişiler hakkında bu görevlerine devam ettikleri sürece uygulanmaz.

e) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla faaliyet göstermekte olan bankalar özkaynaklarını 9 uncu maddenin (6) numaralı fıkrasının gerektirdiği tutara yükseltmedikleri sürece yeni şube açamazlar.

f) Bankalar, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce açtıkları kredileri ve bunlara ilişkin karşılık yükümlülüklerini dört yıl içinde bu Kanun hükümlerine uygun hale getirmek zorundadırlar.

g) 11 inci maddenin (3) numaralı fıkrasının (a) bendindeki oran, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihi izleyen yirmidördüncü ayın sonuna kadar yüzde yetmişbeş, yirmidördüncü ayın sonundan otuzaltıncı ayın sonuna kadar yüzde yetmiş, otuzaltıncı ayın sonundan kırkikinci ayın sonuna kadar yüzde altmışbeş, kırkikinci ayın sonundan ellidördüncü ayın sonuna kadar yüzde altmış, ellidördüncü ayın sonundan altmışıncı ayın sonuna kadar yüzde ellibeş olarak uygulanır.

h) Bankalar iştirak tutarlarını 31/12/2000 tarihine kadar bu Kanun hükümlerine uygun hale getirmek zorundadırlar.

ı) Bankalarca, 3182 sayılı Bankalar Kanununun 32 nci maddesinin (1) numaralı fıkrası hükmü gereğince ayrılmış bulunan "Muhtemel Zararlar Karşılığı" hesabındaki bakiyeler "İhtiyari Yedek Akçeler Hesabı"na aktarılır.

j) Bu Kanunun yayımı tarihinden önce iflas etmiş olan Bankaların tasfiyesi, tekemmül ettirilen işlemler saklı kalmak kaydıyla, iflas idareleri tarafından bu Kanun hükümlerine göre yürütülür. Bu maddenin uygulanmasında, iflas idareleri, bu Kanunun 16 ncı maddesinin 4 üncü, 8 inci ve 9 uncu fıkralarında Fona verilen yetkileri haizdir ve iflas idarelerinin açacağı dava ve yürütecekleri takiplerde 492 sayılı Harçlar Kanununun 2 nci maddesi uygulanmayacağı gibi, her türlü ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz taleplerinde teminat şartı aranmaz. Bu Kanunun yayımı tarihinden önce 25.4.1985 tarihli ve 3182 sayılı Kanunun 23.8.1993 tarihli ve 512 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile yürürlükten kaldırılan 64 üncü maddesinin üçüncü fıkrasına dayanılarak yapılan işlemler hakkında eski hükümlerin uygulanmasına devam olunur.

k) Bu Kanunun 21 inci maddesinde yazılı oransal cezalar, 2000 yılı sonuna kadar maddede belirtilenlerin yarısı nispetinde uygulanır.

1) Bu Kanunun yayımı tarihinden önce yönetimi veya hisseleri Fona intikal eden bankalar hakkında da 14 üncü madde hükümleri uygulanır. Kurul bu bankaların mali bünyelerinin iyileştirilmesi ve yeniden yapılandırılmaları için anılan maddede belirtilenler de dahil gerekli her türlü tedbiri almaya yetkilidir.

GEÇİCİ MADDE 3. – Tasfiye halindeki müflis Türkiye Turizm Yatırım ve Dış Ticaret Bankası A.Ş., Marmara Bankası A.Ş. ve Türkiye İthalat ve İhracat Bankası A.Ş.'nin bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izinlerinin kaldırıldığı tarihler itibariyle bu bankalar nezdinde bulunan bir gerçek kişiye ait Türk Lirası cinsinden tasarruf mevduatı ile tasarruf mevduatı niteliğini haiz döviz tevdiat hesapları toplamının, Fon tarafından sigorta kapsamında nakden veya hesaben yapılan ödemeler düşüldükten sonraki bakiyesinin bir milyar Türk Lirasına kadar olan kısmı, Bankaların bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izinlerinin kaldırıldığı tarihte geçerli Merkez Bankası döviz alış kurları üzerinden ABD Dolarına çevirilerek, bu Kanunun yayımı tarihinde geçerli Merkez Bankası ABD Doları döviz alış kuru üzerinden hesaplanacak Türk Lirası karşılıkları, Fon tarafından hesap sahiplerine ödenir.

Tasarruf mevduatı niteliğini haiz döviz tevdiat hesaplarının yukarıda belirtilen bir milyar Türk Lirasına kadar olan karşılığının belirlenmesinde, bankaların bankacılık işlemi yapma ve mevduat kabul etme izinlerinin kaldırıldığı tarihte geçerli Merkez Bankası döviz alış kurları esas alınır.

Ödemelere ilişkin sair usul ve esaslar Fon tarafından belirlenir.

Fon, yukarıda belirtilen esaslar çerçevesinde yapacağı ödemelerle ilgili olarak iflas masalarına imtiyazlı alacaklı sıfatıyla iştirak eder.

Yürürlük

MADDE 26. – Bu Kanunun 14 üncü maddesi ve Geçici 2 nci maddesinin (1) bendi hükümleri 11.06.1999 tarihinde, diğer hükümleri ise yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 27. – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

22/6/1999